

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Kala-alan koulutus toimijoille ja valvojille:

Kemiallista elintarviketurvallisuutta ja elintarvikkeesta annettavia tietoja koskevat vaatimukset

Kala-alan koulutus

Kemiallisen elintarviketurvallisuuden yksikkö

Elintarvikkeiden koostumusjaosto

1.6.2023

-
- 14.30** **Pakkaamattomien ja pakattujen elintarvikkeiden pakolliset elintarviketiedot**
Erityisasiantuntija Tuulikki Lehto
- 15.00** **Nimisuojatut tuotteet**
Erityisasiantuntija Niina Matilainen
- 15.10** **Elintarvikkeista esitettävät väitteet**
Erityisasiantuntija Marjo Misikangas
- 15.25** **Takaisinvedot**
Erityisasiantuntija Mika Varjonen
- 15.45** **Kysymyksiä ja keskustelua**
- 16.00** **Päätös**
-

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Pakkaamattomien ja pakattujen elintarvikkeiden pakolliset elintarviketiedot

Erityisasiantuntija Tuulikki Lehto

Kalasta annettavat tiedot kuluttajille ja suurituloisille

Pakatut tuotteet

Pakkaamattomat tuotteet

Etämyynti

Markkinointi

- ❖ Pakolliset elintarviketiedot
- **Pakatut, yleiset**
 - ❖ EPNAs 1169/2011, 9 art.
 - ❖ MMMa 834/2014, 4-5 § (kieli, eränro)
 - ❖ MMMa 1010/2014 (voim. suolaisuus)
 - ❖ MMMa 818/2012 (pakasteasetus)
 - ❖ EPNAs 853/2004 (tunnistusmerkki tarv.)
- **Pakkaamattomat, yleiset**
 - ❖ MMMa 834/2014, 6 - 8 §
- **Kalan erityislains. edel. tiedot, mm.**
 - ❖ EPNAs 1379/2013, art. 35 – 39
 - ❖ MMMa 1158/2018 (kauppanimet)
- **MMMa 318/2021, 23 § (säilytyslämpötila vähittäismyynnissä)**
- Vapaaehtoiset tiedot (EPNA 1169/2011, V luku)

Yleiset elintarvikkeesta annettavat tiedot – pakkaamattomat ja pakatut

Pakkaamaton elintarvike 1/5

(EPNAs EU N:o [1169/2011](#), art. 44 ja MMMa [834/2014](#), 3, 6 - 8 §)

- **Pakkaamaton elintarvike = elintarvike,**
 - jonka kuluttaja itse pakkaa
 - joka pakataan kuluttajan pyynnöstä elintarvikkeen luovutuspaikassa
 - joka on valmiiksi pakattu elintarvikkeen luovutuspaikassa välitöntä myyntiä varten myynnin nopeuttamiseksi ja helpottamiseksi (*välitön myynti*) tai
 - joka tarjoillaan elintarvikkeen luovutuspaikassa loppukuluttajalle valmiina nautittavaksi.

Kuva: Pixabay

Pakkaamattomasta kalastus- ja vesiviljelytuotteesta annettavat tiedot

2/5

Vähittäismyyntipaikka:

- Elintarvikkeen nimi
- Ainesosat
- Allergioita ja intoleransseja aiheuttavat aineet ja tuotteet (1169/2011, liite II)
- Alkuperämaa / lähtöpaikka siten kuin elintarviketietoasetuksessa tai sen nojalla säädetään tai siten kuin muussa lainsäädännössä säädetään (*vastaavassa laajuudessa kuin pakatuista elintarvikkeista*).
- Tarvittavat käyttö- ja säilytysohjeet
- Tuotekohtaiset erityislainsäädännön merkinnät, kuten kalastus- ja vesiviljelytuotteet (MMM 1158/2018, EPNAs 1379/2013)

Pakkaamattomista elintarvikkeista annettavat tiedot tarjoilupaikassa

3/5

Tarjoilupaikka:

- Elintarvikkeen nimi (**kirjallisesti**)
- Allergioita ja intoleransseja aiheuttavat aineet ja tuotteet
- Aterian ainesosana käytetyn tuoreen lihan alkuperämaa/lähtöpaikka (vain tietyt lihalajit ”nauta, sika, lammas, vuohi, siipikarja”) (**kirjallisesti**)

->Säännöstä sovelletaan tarjoilupaikassa kaikkiin elintarvikkeisiin, jotka tarjoillaan loppukuluttajalle valmiina nautittavaksi siitä riippumatta, nauttiiko kuluttaja elintarvikkeen tarjoilupaikassa vai ottaako sen mukaansa.

Kuva: Pixabay

Pakkaamattomista elintarvikkeista annettavat tiedot – miten?

4/5

- Tiedot kirjallisesti pakkaamattoman elintarvikkeen läheisyydessä selkeällä tavalla (esite, taulu muu selkeä tapa) TAI
- Tiedot voi antaa myös suullisesti (**poikkeukset huomioiden**) kuluttajan pyynnöstä edellyttäen, että
 - elintarvikkeen luovutuspaikassa selkeästi ja näkyvästi ilmoitetaan, että tieto on saatavissa pyydetessä henkilökunnalta **tai** että tiedot ovat kuluttajan saatavissa kirjallisesti tai sähköisesti ennen ostopäätöksen tekoa ilman kustannuksia
 - ei vaadita erillistä ilmoitusta, jos kuluttajan ravitsemukselliset erityistarpeet on selvitetty etukäteen ja elintarvikkeet luovutetaan näiden tietojen perusteella (esim. päiväkodit, koulut, sairaalat...)
 - tiedot kirjallisessa tai elektronisessa muodossa henkilökunnan ja valvontaviranomaisten saatavilla
 - **HUOM:** kalan erityislainsäädännön tiedot kirjallisesti pääosin vähittäismyyntipaikassa.

Esimerkki. Pakkaamattomista elintarvikkeista annettavat tiedot

5/5

- Pakkaamattomista elintarvikkeista annettaville tiedoille ei ole asetettu lainsäädännössä kielivaatimuksia (MMMä 834/2014, 4 §).
- Tiedot voidaan antaa suomeksi ja/tai ruotsiksi,
 - Ruokavirasto suosittaa molemmilla kielillä
- Lisäksi tiedot saa antaa useammalla kielellä.

- ”OSAN VAADITTAVASTA TIEDOISTA VOIDAAN ANTAA SUULLISESTI, JOLLOIN

esim. kyltissä

"Hyvä asiakkaamme, lisätietoja kalastus- ja vesiviljelytuotteista ja niiden mahdollisista allergeeneista, tieteellisestä nimestä ja pyydystyypistä saa myymälän henkilökunnalta."

Pakattu elintarvike

= *loppukuluttajalle* ja *suurtalouksille* tarkoitettu elintarvike, joka on pakattu ennen myytäväksi toimittamista siten, että *sisällystä ei voi muuttaa avaamatta tai vaihtamatta pakkausta*.

”valmiiksi pakatulla elintarvikkeella” El tarkoiteta

- *kuluttajan pyynnöstä myyntitiloissa pakattuja elintarvikkeita tai*
- *välitöntä myyntiä varten valmiiksi pakattuja elintarvikkeita;*

Yleiset pakkausmerkinnät - pakatut elintarvikkeet

(EPNAs EU N:o [1169/2011](#), art. 9 ja MMMa [834/2014](#), 4 - 5 §)

- Elintarvikkeen nimi
- Ainesosaluettelo
- Ainesosaluettelossa allergioita tai intoleransseja aiheuttavat aineet korostettuna (EPNAs, 1169/2011, liite II)
- Tiettyjen ainesosien tai ainesosien ryhmien määrät (tarvittaessa)
- Elintarvikkeen sisällön määrä
- Vähimmäissäilyvyysaika (parasta ennen) tai viimeinen käyttöajankohta ja tarvittaessa pakastuspäivämäärä (Pakastettu liha, pakastetut raakalihavalmisteet ja pakastetut jalostamattomat kalastustuotteet.)
- Erityiset säilytysolosuhteet ja/tai käyttöolosuhteet (tarvittaessa)
- Toimijan nimi tai toiminimi ja osoite
- Alkuperämaa tai lähtöpaikka (tarvittaessa)
- Käyttöohje (tarvittaessa)

- Juomien todellinen alkoholipitoisuus**
tilavuusprosentteina, jos alkoholipitoisuus on suurempi kuin 1,2 tilavuusprosenttia)
- Ravintoarvomerkintä (tarvittaessa)
- Lisäksi tarvittaessa:
- Erätunnus
- Voimakassuolaisuusmerkintä (MMM1010/2014)
- Tunnistusmerkintä (EPNAs 853/2004)
- Pakkaustapa (suojakaasu, vakuumpakkaus)
- Jos pakaste**, (sana ”pakastettu” tai ”pakaste”, säilytysohje, josta ilmenee säilytyslämpötila (esim. - 18 °C tai kylmemmässä), merkintä ”Ei saa jäädyttää uudelleen sulatuksen jälkeen”. Ja jos on pakastetut jalostamattomat kalastustuotteet, lisäksi. *Pakastuspvm:” Pakastettu:pp.kk.vvvvv”*).
- Tuotekohtaiset erityislainsäädännön merkinnät, esim.**
 - Kalastus- ja vesiviljelytuotteet (MMM1158/2018, EPNAs 1379/2013),

Pakollisten tietojen esittäminen

- Suomessa pakolliset pakkausmerkinnät tulee antaa suomen- ja ruotsin kielellä (MMMä 834/2014).
- Vain yksikielisissä kunnissa myytäviin ja luovutettaviin elintarvikkeisiin merkinnät tulee tehdä ainakin ko. kunnan kielellä.
- Merkittävä näkyvään kohtaan helposti havaittavalla, luettavalla ja tarvittaessa pysyvällä tavalla.
 - kirjasinkoko
 - kirjasinten ja rivien välinen etäisyys
 - viivan paksuus
 - **tekstin väri**
 - kirjasinlaji
 - materiaalin pinta
 - kirjoituksen ja taustan kontrasti
- **Samassa nähtävissä olevassa kentässä on ilmoitettava**
 - elintarvikkeen nimi,
 - sisällön määrä ja
 - juomien alkoholipitoisuus (jos > 1,2 til-%)

Kirjasinkoko

- x – korkeus vähintään 1,2 mm
- Jos suurimman pinnan pinta-ala alle 80 cm², x-korkeus vähintään 0,9 mm

Voimakassuolaisuusmerkintä

(MMM 1010/2014)

Voimakassuolaisuusmerkintä koskee seuraavia pakkaamattomia ja pakattuja elintarvikkeita:

PAKKAAMATON ELINTARVIKE	ELINTARVIKE	'VOIMAKASSUOLAINEN' TAI 'SISÄLTÄÄ PALJON SUOLAA' % suolaa yli
<ul style="list-style-type: none">JuustotMakkaratMuut leikkeleenä käytettävät lihavalmisteetRuokaleivät	Juustot	1,4
	Makkarat	2,0
	Muut leikkeleenä käytettävät lihavalmisteet	2,2
	Kalavalmisteet	2,0
	Ruokaleivät	1,1
	Näkkileivät ja hapankorput	1,4
	Aamiaisiviljavalmisteet	1,4
	Valmisruoat ja nautintavalmiin aterian komponentit	1,2
	Napostelutuotteet (joihin lisätty suolaa)	1,4

Pakattujen tuotteiden etämyynnissä annettavat elintarviketiedot

- **Ostohetki** - oltava saatavilla ennen kuin ostotehdään
 - Pakolliset elintarvikkeesta ilmoitettavat tiedot
 - Muuttuvat tiedot (esim. vähimmäissäilyvyysaika, eränumero) ei tarvitse antaa ostohetkellä
 - Esitettävä etämyyntiin liittyvässä aineistossa tai toimitettava muilla soveltuvilla keinoilla.
- **Toimitushetki**
 - Kaikki pakolliset tiedot, myös muuttuvat tiedot

Kuva: Pixabay

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Kalastus- ja vesiviljelytuotteita koskevat erityislainsäädännön edellyttämät tiedot

Kalastus- ja vesiviljelytuotteita koskevat erityistiedot (pakatut ja pakkaamattomat)

(EPNA EU N:o 1379/2013, art. 35 – 39, liite I a, b, c, e)

▪ Kalat

- **elävät sekä tuoreet, jäähdytetyt tai jäädytetyt** (kokonainen kala, kalafileet ja muu kalan liha murskeena yms.),
- **kuivatut, suolatut, savustetut ja hiillostetut (samoin vain kuumakäsitellyt)**
- **valmistetut jauhot, jauheet ja pelletit** (pelletit ovat tuotteita, jotka on puristettu yhteen joko sellaisinaan tai lisäämällä pieni määrä sideainetta.)
- **kalan syötävät osat, kuten kalan maksa, mäti, maiti ja uimarakko** (tuoreet, jäähdytetyt, jäädytetyt, kuivatut, savustetut, suolatut tai suolavedessä olevat)

▪ Äyriäiset ja nilviäiset (kuorelliset, kuorettomat)

- **tuoreet, jäähdytetyt tai jäädytetyt**
- **kuivatut, suolatut, suolavedessä olevat, savustetut ja hiillostetut (samoin kuumakäsitellyt)**
- **jauhot, jauheet ja pelletit (ravinnoksi valmistetut)**
 - Esim. äyriäisiä: ravut ja hummerit
 - Esim. nilviäisiä: simpukat ja kotilot (etanat) ja pääjalkaiset, joihin kuuluvat esim. mustekalat.

▪ Muut meressä elävät selkärangattomat kuin äyriäiset ja nilviäiset, esim. merimakkarat.

▪ Merilevät ja muut levät

Kalastus- ja vesiviljelytuotteita koskevat erityistiedot (pakatut ja pakkaamattomat)

(EPNA EU N:o 1379/2013, art. 35 – 39, liite I a, b, c, e)

Ei sovelleta:

✓ Kalavalmisteisiin eikä ruoka-valmisteisiin eikä niiden sisältämiin kala-ainesosiin

- **Ruokavalmisteet**, kuten kalakeitto, kalakiusauslaatikko tms., jossa kala on yhtenä ainesosana.

- **Kalavalmisteet**, jotka sis. pääasiassa kalaa, mutta myös vähäisessä määrin muita ainesosia, kuten suolaa, mausteita, öljyä ym. kuten kalasäilykkeet

✓ Tonnikala- ja sardasäilykkeisiin / sardiinisäilykkeisiin ja säilöttyihin sardiinityyppeihin tuotteisiin:

Näille tuotteille on erityiset kaupan pitämistä koskevat vaatimukset, jotka vahvistetaan neuvoston asetuksissa (ETY) N:o 1536/92 tonnikala- ja sardasäilykkeiden kaupan pitämistä koskevista yhteisistä vaatimuksista ja (ETY) N:o 2136/89 sardiinisäilykkeiden kaupan pitämistä koskevista yhteisistä vaatimuksista.

Kalastus- ja vesiviljelytuotteita koskevat erityistiedot (pakatut ja pakkaamattomat)

(EPNA EU N:o 1379/2013, art. 35 – 39, liite I a, b, c, e)

Ei sovelleta:

- ✓ **Pieniin määriin kalastustuotteita, jotka myydään suoraan kalastusaluksilta kuluttajille**, edellyttäen, että näiden määrien arvo ei ylitä Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1224/2009 yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjen noudattaminen, 58 artiklan 8 kohdassa tarkoitettua arvoa => **kyseisten määrien arvo ei ylitä 50:tä euroa päivää kohti**

Erityislainsäädännön vaatteet

(EPNA EU N:o 1379/2013, art. 35 – 39)

- lajin kaupp nimi ja tieteellinen nimi** (kts. MMMa 1158/2018)
- tuotantomenetelmä**
"... pyydetty ..." (->merestä pyydetyt) tai
"... pyydetty makeasta vedestä ..." tai
"... viljelty ..."
- alue, jossa tuote on pyydetty tai viljelty**
- kalastuksessa käytetty pyydystyyppi (liite III)**
 - Nuotat
 - Troolit
 - Verkot
 - Saartopyydykset ja nostoverkot
 - Koukut ja siimat
 - Laahusreet
 - Merrat ja sulkupyydykset
- onko tuote sulatettu; poikkeukset huomioiden**
- vähimmäissäilyvyysajan /viim. käyttöajankohdan ilm. ---> *El koske pakkaamattomia***

Lajin kauppanimi ja tieteellinen nimi

(kts. MMMa 1158/2018, muutos MMMa [108/2021](#))

❖ 1. Kalat / Fiskar

Esim.

- Coregonus clupeaformis - kanadansiika/sillisiika - kanadasik
- Coregonus lavaretus - siika - sik
- Coregonus peled - peledsiika -peledsik

❖ 2. Äyriäiset ja nilviäiset / Kräftdjur och mollusker

❖ 3. Levät / Alger

❖ 4. Mädit / Rom

- Mädeistä on käytettävä nimitystä, joka kertoo, minkä kalalajin mädistä on kyse.

Alue, jolla tuote on pyydetty tai viljelty

❖ **Merestä pyydetyt:** *pyyntialue* asetuksen 1379/2013 mukaisesti (FAO-alueen numeroa ei tarvitse mainita)

Esim. Pyydetty *Kaakkois-Atlantilta*

❖ **Makeasta vedestä pyydetyt:** tuotteen *alkuperämaa ja vesistön nimi* (joen, järven nimen tarkkuudella),

Esim. Pyydetty makeasta vedestä *Suomi, Saimaa*

❖ **Vesiviljelytuotteet:** *viljelymaa*, jossa tuotteen lopullinen kehitys on tapahtunut,

Esim. Viljelty *Norjassa*

Pyyntialue – merestä pyydetyt

- ❖ Jos kala on pyydetty *Koillis-Atlantilla (FAO 27)*, Välimerellä tai Mustamerellä (FAO 37), on ilmoitettava
 - suuralueen (esim. *Läntinen Välimeri* (37.1) **TAI**)
 - osa-alueen esim. *Sardinia* (37.1.3) nimi.
 - Lisäksi nimi on esitettävä kuluttajille ymmärrettävässä muodossa tai alueen osoittavana karttana tai kuvakkeena. Tällä korvataan pääkalastusalueen nimi.
- ❖ **Muun maailman osalta** tarvitsee ilmoittaa vain ***pääkalastusalueen nimi.***
- ❖ FAOn luetteloon pääkalastusalueista (2-numeroinen luku), suuralueista ja osa-alueista (ICES) voi tutustua FAOn sivuilla <http://www.fao.org/cwp-on-fishery-statistics/handbook/general-concepts/fishing-areas-for-statistical-purposes/en/>
- ❖ EU:n merialueet: http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/market/consumer-information/index_fi.htm

FAO:n merialueet (FAO:n nro ja pääkalastus- alueiden nimet)

- 18: Pohjoinen jäämeri
- 21: Luoteis-Atlantti
- 27: Koillis-Atlantti
- 31: Läntinen Keski
- 34: Itäinen Keski-Atlantti
- 37: Välimeri ja Mustameri
- 41: Lounais-Atlantti
- 47: Kaakkois-Atlantti
- 48: Etelämanner (Atlantti)
- 51: Intian valtameri (läntinen osa)
- 57: Intian valtameri (itäinen osa)
- 58: Etelämanner (Intian valtameri)
- 61: Tyynimeri (luoteinen osa)
- 67: Tyynimeri (koillinen osa)
- 71: Tyynimeri (läntinen keskiosa)
- 77: Tyynimeri (itäinen keskiosa)
- 81: Lounainen Tyynimeri
- 87: Tyynimeri (kaakkoinen osa)
- 88: Etelämanner

Tulee ilmoittaa näiden
pääkalastusalueiden sijaan
suuralue tai osa-alue

Koillis-Atlantin, Välimeren ja Mustameren suuralueet ja osa-alueet

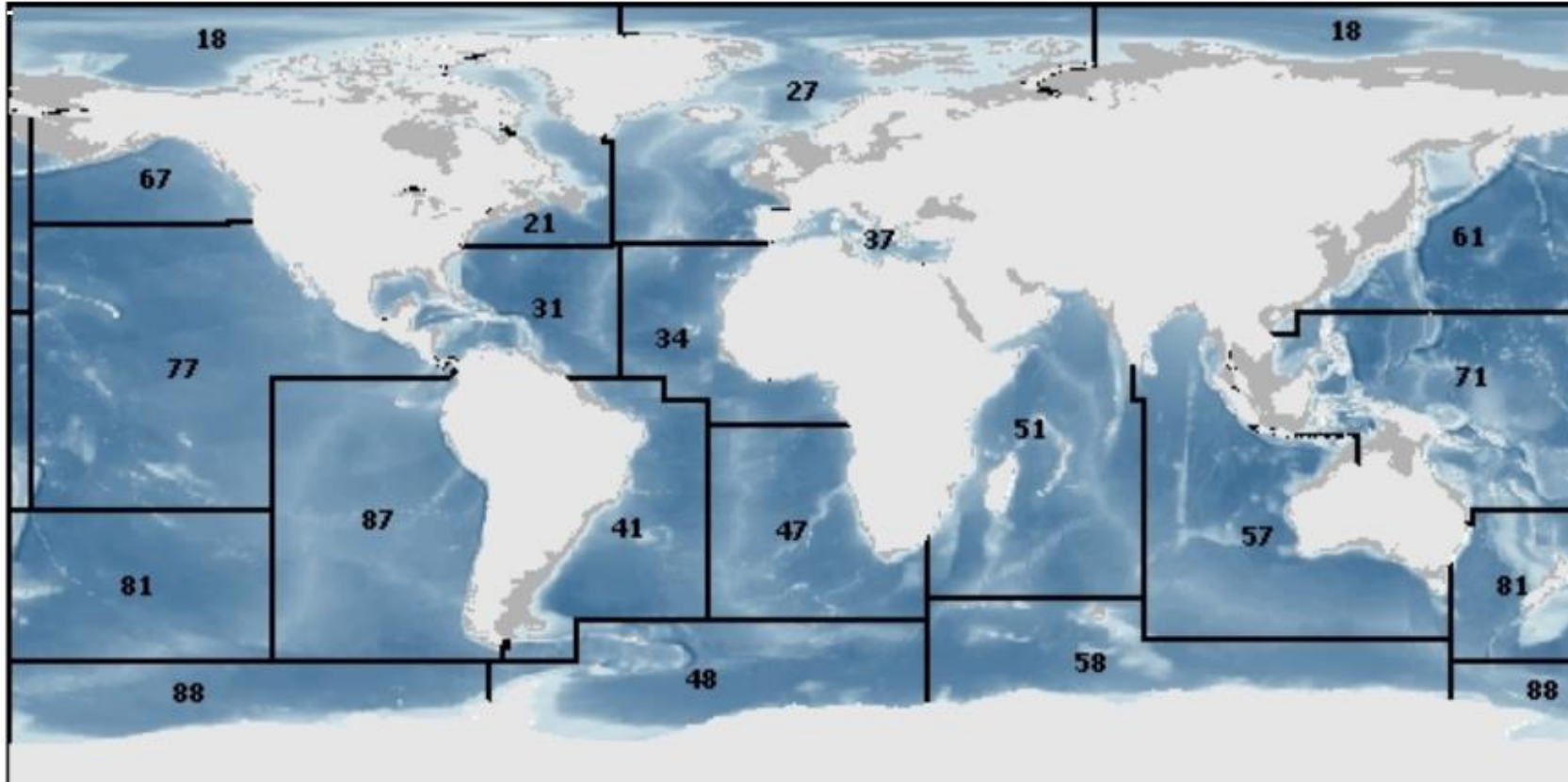

1	KOILLIS-ATLANTI	
2		
3	Suuralue I	Barentsinmeri
4	Suuralue II	Norjanmeri, Huippuvuoret ja Karhusaari
5	Alue II a	Norjanmeri
6	Alue II b	Huippuvuoret ja Karhusaari
7	Suuralue III	Skagerrak, Kattegat, Juutinrauma, Belttienmeri ja Itämeri; Juutinrauma ja Belttienmeri tunnetaan yhdessä myös vaihtumisvyöhykkeenä
8	Alue III a	Skagerrak ja Kattegat
9	Alue III b,c	Juutinrauma ja Belttienmeri tai vaihtumisvyöhyke
10	Alue III b (23)	Juutinrauma
11	Alue III c (22)	Belttienmeri
12	Alue III d (24-32)	Itämeri
13	Suuralue IV	Pohjanmeri
14	Alue IV a	Pohjois-Pohjanmeri
15	Alue IV b	Keski-Pohjanmeri
16	Alue IV c	Etelä-Pohjanmeri
17	Suuralue V	Islannin ja Färsaarten alueet
18	Alue V a	Islannin alue
19	Alue V b	Färsaarten alue
20	Suuralue VI	Rockall, Skotlannin luoteisrannikko ja Pohjois-Irlanti. Kaksi jälkimmäistä tunnetaan myös Skotlannin läntisenä alueena
21	Alue VI a	Skotlannin luoteisrannikko ja Pohjois-Irlanti tai Skotlannin läntinen alue
22	Alue VI b	Rockall
23	Suuralue VII	Irlannimeri, Irlannin läntinen alue, Porcupinematalikko, Itäinen ja Läntinen Englannin kanaali, Bristolin kanaali, Kelttienmeri pohjoinen ja etelä, sekä Irlannin lounainen alue itä ja länsi
24	Alue VII a	Irlannimeri
25	Alue VII b	Irlannin läntinen alue
26	Alue VII c	Porcupinematalikko
27	Alue VII d	Itäinen Englannin kanaali
28	Alue VII e	läntinen Englannin kanaali
29	Alue VII f	Bristolin kanaali
30	Alue VII g	Kelttienmeri pohjoinen
31	Alue VII h	Kelttienmeri eteläinen
32	Alue VII j	Irlannin lounainen alue - itä
33	Alue VII k	Irlannin lounainen alue - länsi
34	Suuralue VIII	Biskajanlahti
35	Alue VIII a	Biskajanlahti pohjoinen
36	Alue VIII b	Biskajanlahti keski
37	Alue VIII c	Biskajanlahti etelä
38	Alue VIII d	Biskajanlahti avomeri
39	Alue VIII e	Biskajanlahti läntinen alue
40	Suuralue IX	Portugalin vesialue
41	Alue IX a	Portugalin vesialue - itä
42	Alue IX b	Portugalin vesialue - länsi
43	Suuralue X	Azorien alue
44	Suuralue XIII	Azorien pohjoinen alue
45	Suuralue XIV	Itä-Grönlanti
46	Alue XIV a	Koillis-Grönlanti
47	Alue XIV b	Kaakkois-Grönlanti

49	VÄLIMERI JA MUSTAMERI	
50		
51	Suuralue 37.1	Länsi-Välimeri
52	Alue 37.1.1	Baleaarienmeri
53	Alue 37.1.2	Leijonanlahti
54	Alue 37.1.3	Sardinian alue
55	Suuralue 37.2	Keski-Välimeri
56	Alue 37.2.1	Adrianmeri
57	Alue 37.2.2	Joonianmeri
58	Suuralue 37.3	Itäinen Välimeri
59	Alue 37.3.1	Egeanmeri
60	Alue 37.3.2	Levantti
61	Suuralue 37.4	Mustameri
62	Alue 37.4.1	Marmaranmeri
63	Alue 37.4.2	Mustameri
64	Alue 37.4.3	Asovanmeri

Pyyntialue: merialueet

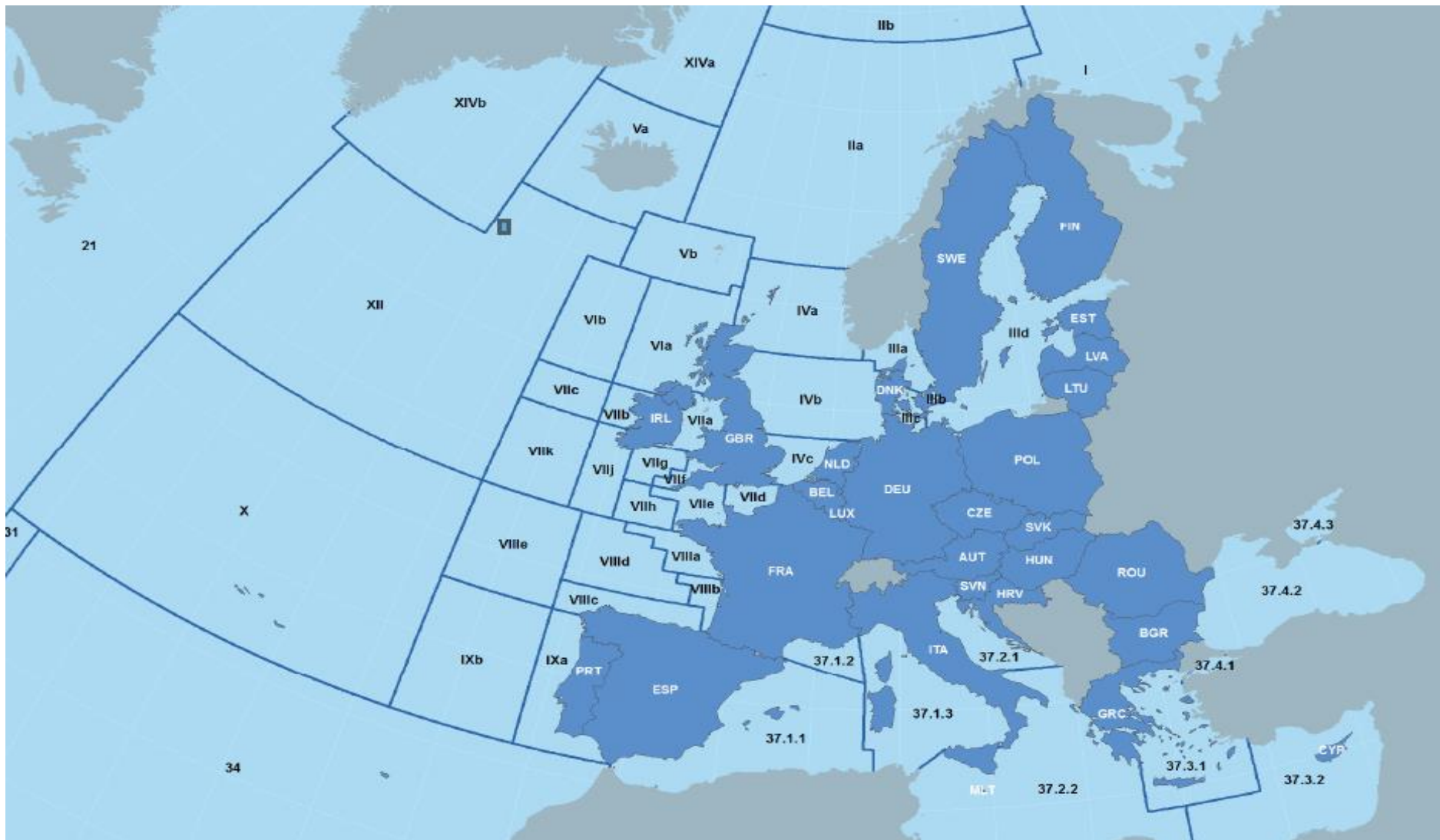
<http://www.fao.org/fishery/cwp/handbook/h/en>

Pyyntialue: EU:n merialueet

http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/international/index_fi.htm

Sulatettu-merkintä

Onko tuote sulatettu; vaatimusta ei sovelleta:

- lopputuotteessa esiintyviin ainesosiin; (esim. pakastekala lohikeittoa varten)
- elintarvikkeisiin, joiden kohdalla jäädyttäminen on teknisesti tarpeellinen vaihe tuotantoprosessissa;
- asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä III olevassa VIII jaksossa tarkoitettuihin kalastus- ja vesiviljelytuotteisiin, jotka on aikaisemmin jäädytetty tuotteiden terveyttä koskevan turvallisuuden varmistamiseksi; ("loiset")
- kalastus- ja vesiviljelytuotteisiin, jotka on sulatettu ennen savustamista, suolaamista, kypsentämistä, marinointia, kuivaamista tai mitä hyvänsä mainittujen käsittelyjen yhdistelmää

Erityismerkintävaatimukset Sekoitetuotteet

Jos tarjotaan myytäväksi loppukuluttajalle tai suurtaloudelle **samoista lajeista koostuvaa,**

- **mutta eri tuotantomenetelmillä** ("pyydetty", "pyydetty makeasta vedestä", "viljelty") tuotettua sekoitetuotetta = kunkin erän tuotantomenetelmä on ilmoitettava.
- **mutta eri pyyntialueilta tai kalanviljelyä harjoittavista eri maista peräisin olevaa sekoitetuotetta,** on vähintään ilmoitettava määrältään suurimman erän alue ja mainittava, että myös tuotteet ovat peräisin eri pyynti- tai kalanviljelyalueilta.

Lämpötilavaatteen rekisteröidyssä elintarvikehuoneistossa (MMMA 318/2021, 23 §)

- **SÄILYTYS 0–2 °C:ssa sulavan jään lämpötila.**
 - Pakkaamattomat tuoreet kalastustuotteet
- **SÄILYTYS 0–3 °C:ssa.**
 - Tuoreet pakatut kalastustuotteet
 - Tyhjiö- ja suojakaasupakatut jalostetut kalastustuotteet
 - Kylmäsavustetut ja tuoresuolatut kalastustuotteet,
 - Keitetyt äyriäiset ja nilviäiset sekä sulatetut jalostamattomat kalastustuotteet

- **SÄILYTYS KORKEINTAAN +6 °C:ssa.**
 - **Muut jalostetut kalastustuotteet** (ei huoneenlämmössä säilyvät) , **kalakukot ja sushi** .

HUOM: kalakukot ja muut vastaavat tuotteet, jotka on kuljetettu vähittäisliikkeeseen huoneenlämmössä, saa säilyttää vähittäisliikkeessä huoneenlämmössä vastaanottopäivän ajan. Tämän jälkeen niitä ei saa enää myydä, lukuun ottamatta kokonaisia kalakukkoja, jotka säilytetään vastaanottopäivän jälkeen korkeintaan 6 °C:ssa. Lisäksi vähittäisliikkeessä pakasteesta sulatettuja ja kuumennettuja kalakukkoja saa säilyttää huoneenlämmössä kuumennuspäivän ajan, minkä jälkeen niitä ei saa enää myydä;

- **Elävät simpukat on säilytettävä korkeintaan 6 °C:ssa;**

- **Vrt. Hyväksytyissä elintarvikehuoneistoissa:** Tuoreen kalan lämpötila on sulavan jään lämpötila 0 - 2 astetta, **oli kala pakattua tai pakkaamatonta.**
- **Eli jos** laitos pakkaa tuoretta kalaa vähittäiskauppaan myyntiin, niin tuoreen kalan lämpötilaksi laitos merkkää pakkaukseen enintään +3 °C .
Mutta jos laitos toimittaa toiseen laitokseen kalaa pakattuna, on lämpötila vaatimus +2 °C

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Merkinnot kuluttajalle ja suurtilouksille ESIMERKKEJÄ

ESIM.1. Merkinnät - pakkaamaton tuore kala

Elintarvikkeen nimi: Lajin kauppanimi ja tieteellinen nimi
→ (tieteellisen nimen ei tarvitse olla esim. kirjoloheissa "kiinni" tai sen läheisyydessä; tieto voidaan antaa suullisesti; tieto tulee olla kuitenkin osoittaa kirjallisena, esim. vihkossa, MMMa 1158/2018 tms.)

Tuotantomenetelmä

- pyynti merestä: "...pyydetty...";
- pyynti makeasta vedestä: "...pyydetty makeasta vedestä...";
- ja vesiviljely: "...viljelty...";

Alue, jossa tuote on pyydetty tai viljelty

Pyydystyyppi -> tulee kohdistaa irtomyynnissä kalaan, mitä koskee (vrt. tieteellinen nimi)

Alkuperämaa tai lähtöpaikka (jos tiedon poisjättäminen johtaa harhaan)

Erietyiset säilytys- ja/tai käyttöolosuhteet

Sulatettu merkintä tarvittaessa; poikkeukset huomioiden

MUUTA:

➤ **Vähimmäissäilyvyysaika*** -> ei välttämättä vaadita pakkaamattomiin, ellei kansallisesti siitä säädetä → **ei ole säädetty**

KIRJLOHI

Oncorhynchus mykiss
Viljelty Suomessa

Säilyy 0...+ 2 °C:ssa
26.5.2023 saakka

ESIM.2. Merkinnät - pakkaamaton tuoresuolattu kala

- Elintarvikkeen nimi: **Lajin kaupp nimi ja tieteellinen nimi** → (tieteellisen nimen ei tarvitse olla esim. kalassa "kiinni" tai sen läheisyydessä; tieto voidaan antaa suullisesti; tieto tulee olla kuitenkin kirjallisena, esim. vihkossa, MMMa 1158/2018 tms.)
 - Tuotantomenetelmä** (pyynti merestä: "...pyydetty..."; pyynti makeasta vedestä: "...pyydetty makeasta vedestä..." ja vesiviljely: "...viljelty...")
 - Alue, jolla tuote on pyydetty tai viljelty**
 - Pyydystyyppi** -> tulee kohdistaa irtomyynnissä kalaan, mitä koskee (vrt. tieteellinen nimi)
 - Ainesosat**
 - Alkuperämaa tai lähtöpaikka** (jos tiedon poisjättäminen johtaa harhaan)
 - Erityiset säilytys- ja/tai käyttöolosuhteet**
 - Sulatettu merkintä** tarvittaessa; poikkeukset huomioiden
- MUUTA:**
- **(Vähimmäissäilyvyysaika* -> ei vaadita pakkaamattomiin, ellei kansallisesti siitä säädetä → ei ole säädetty)**

GRAAVISUOLATTU MERILOHIFILEE

Salmo Salar

Viljelty Norjassa

Ainesosat: merilohifilee, (92 paino-%), vesi, merisuola

Säilyy + 3 °C:ssa 26.5.2023

- Jos ed. olevat tiedot päätetään osin antaa suullisesti, silloin kyltti tms., jossa kerrotaan, **esim.** "Kysy allergioita aiheuttavista ja muista ainesosista, kalan tieteellisestä nimestä sekä pyydystyyppistä tarvittaessa henkilökunnalta".
- **TÄLLÖIN** vähintään **lajin kaupp nimi kalan tuotantomenetelmä ja alue, jolla tuote on pyydetty tai viljelty** tulee olla kirjallisena. ("Kalan tieteellinen nimi ja pyydystyyppi on mahdollista ilmoittaa myös suullisesti edellyttäen, että elintarvikkeen läheisyydessä olevassa julisteessa tms. ilmoitetaan, että tiedot on saatavissa pyydetessä henkilökunnalta.")

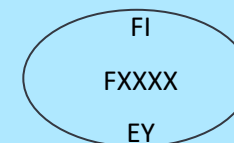
ESIM.3. Merkinntät – Laitoksessa pakattu tuore kala vähittäismyyntiin (yksikielinen kunta)

- Elintarvikkeen nimi: Lajin kaupan nimi ja tieteellinen nimi
- Tuotantomenetelmä
- Alue, jolla tuote on pyydetty tai viljelty
- Pyydystyyppi
- Alkuperämaa tai lähtöpaikka (jos tiedon poisjättäminen johtaa harhaan)
- Sisällön määrä
- Vähimmäissäilyvyysaika/Viimeinen käyttöajankohta
- Säilytysohje
- Erätunnus
- Sulatettu merkintä tarvittaessa; poikkeukset huomioiden
- Valmistajan, pakkaajan tai myyjän nimi ja osoite
- Tunnistusmerkki (jos pakattu hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa)

PERATTU MUIKKU

- Coregonus albula
- Pyydetty makeasta vedestä
- Pyyntialue: Suomi, Saimaa
 - Pyydetty verkolla
 - Paino 500 g
- Viimeinen käyttöpäivä: 6.6.2023
 - Säilytettävä 0.. +3°C
 - Erä 1.6.2023
- Toimija Oy, Osoitetie 1, 00000 Paikkakunta

ESIM.3. Merkinnät – Ravintoarvo - Laitoksessa pakattu tuore kala

Miksi ei vaadita ravintoarvomerkintää?

Vastaus: Elintarviketietoasetuksen (EU No 1169/2011) Liite V:
”Elintarvikkeet, jotka on vapautettu pakollista ravintoarvo-
ilmoitusta koskevasta vaatimuksesta”:

➤ **1. Jalostamattomat tuotteet**, jotka koostuvat yhdestä ainoasta
ainesosasta tai ainesosien ryhmästä;

**Ne ovat kalastustuotteita, jotka eivät ole läpikäyneet
jalostamiskäsittelyä**, ja niihin luetaan mukaan tuotteet,

- jotka on jaettu, ositettu, annosteltu, viipaloitu, leikattu luuttomiksi, jauhettu massaksi, nyljetty, murskattu, leikattu, puhdistettu, siistitty,
- jäähdytetty, jäädytetty, pakastettu tai sulatettu.

ESIM.4. Merkinnät - pakattu tuoresuolattu kala

Elintarvikkeen nimi: **Lajin kaupp nimi ja tieteellinen nimi**

-> Elintarvikkeen nimen yhteyteen merkintä "Lisätty vettä",

jos lisättyä vettä valmiissa tuotteessa yli 5 %:

- kalastustuotteet ja
 - kalastustuotteista saadut raakavalmisteet tai
 - kokonaiset kalastustuotteet,
- kun on kyse palan, viipaleen, annoksen tai fileen muodossa olevasta tuotteesta.

Tuotantomenetelmä

Alue, jolla tuote on pyydetty tai viljelty

Pyydystyyppi

Sulatettu merkintä tarvittaessa; poikkeukset huomioiden

Ainesosaluettelo

Allergioita tai intoleransseja aiheuttavat aineet ja tuotteet

Ainesosien/aineosien ryhmien määrät*

Alkuperämaa tai lähtöpaikka (jos tiedon poisjättäminen johtaa harhaan)

Sisällön määrä

Vähimmäissäilyvyysaika/Viimeinen käyttöajankohta

Erätunnus

Säilytysohje

Voimakassuolaisuusmerkintä (->Kalavalmisteissa yli 2,0 p-%))

Ravintoarvomerkintä

Valmistajan, pakkaajan tai myyjän nimi ja osoite

Tunnistusmerkki (jos pakattu hyväksytyssä laitoksessa)

**Vakuumpakattu Graavisuolattu
merilohifilee Salmo salar 300 g**

Lisätty vettä

Viljelty Norjassa

**Ainekset: Merilohifilee (92 paino-%),
vesi, merisuola**

Erä/Viimeinen käyttöpäivä: 2.6.2023

Säilytettävä 0...+3°C

**Ravintoarvo 100 g:ssa: Energiaa,
640 kJ/153 kcal, Rasvaa 8,6 g josta
tyydyttynyttä 1,6 g, Hiilihydraatit 0
g, josta sokeria 0 g, Proteiinia 18 g,
Suolaa 3,0 g.**

Voimakassuolainen

**Kala Oy, Osoitetie 1, 00000
Paikkakunta**

(ed. tiedot ruotsiksi tarvittaessa)

ESIM.5. Merkinnät - pakastettu suolattu MÄTI

- Elintarvikkeen nimi: Lajin kaupp nimi ja tieteellinen nimi
- Tuotantomenetelmä
- Alue, jolla tuote on pyydetty tai viljelty
- Pyydystyyppi
- Sulatettu merkintä tarvittaessa; poikkeukset huomioiden
- Ainesosaluettelo
- Allergioita tai intoleransseja aiheuttavat aineet ja tuotteet
- Ainesosien/ainesosien ryhmien määrät tarvittaessa
- Alkuperämaa tai lähtöpaikka (jos tiedon poisjättäminen johtaa harhaan)
- Sisällön määrä
- Vähimmäissäilyvyysaika/Viimeinen käyttöajankohta
- Erätunnus
- Säilytysohje
- Voimakassuolaisuusmerkintä (->Kalavalmisteissa yli 2,0 p-%)
- Ravintoarvomerkintä
- Valmistajan, pakkaajan tai myyjän nimi ja osoite
- Tunnistusmerkki (jos pakattu hyväksytyssä laitoksessa)
- Jos pakaste, (sana "pakastettu" tai "pakaste", säilytysohje, josta ilmenee säilytyslämpötila (esim. - 18 °C tai kylmemmässä), merkintä "Ei saa jäädyttää uudelleen sulatuksen jälkeen". Ja jos on pakastetut jalostamattomat kalastustuotteet, lisäksi. Pakastuspvm: "Pakastettu:pp.kk.vvvv".

Suolattu siian mäti (*Coregonus lavaretus*)
Saltad sikrom Pakaste/Djupfryst

Viljelty/Odlad: Suomi/Finland

Ainekset/Ingredienser: Siian mäti/Sikrom,
jodioitu suola/jodiserat salt

Parasta ennen/Bäst före: 26.7.2023

Säilytys/Förvaring: enintään/till högst -18°C

Ei saa jäädyttää uudelleen sulatuksen jälkeen/
Får inte frysas ner igen efter upptining

Ravintoarvo/Näringsinnehåll per 100 g:

Energiaa/Energi..... 581 kJ/139 kcal

Rasvaa/Fett..... 6,5 g

josta tyydyttynyttä/
varav mättät fett1,1 g

Hiilihydraatit/Kolhydrater..... 0 g

josta sokeria/ varav sockerarter...0 g

Proteiinia/Protein..... .20 g

Suolaa/Salt..... 2,9 g

Voimakassuolainen/Kraftigt saltad

Kala Oy, Osoitetie 1, 00000 Paikkakunta

FI
FXXXXX
EY

YHTEENVETOA kalastus- ja vesiviljelytuotteista ilmoitettavista tiedoista

Merkintä	Pakkaamaton tuore kala	Pakattu tuore kala	Pakattu suolattu ja savustettu kala	Pakattu kalavalmiste (esimerkiksi kalapuikko, maustesilli)
Elintarvikkeen nimi	X	X	X	X
Lajin kaupp nimi (M)	X	X	X	
Lajin tieteellinen nimi (M)	X	X	X	
Tuotantomenetelmä (M)	X	X	X	
Pyyntialue (M)	X	X	X	
Pyydystyyppi (M)	X	X	X	
Sulatettu*	X	X	X	X
Valmistajan, pakkaajan tai myyjän nimi ja osoite		X	X	X
Sisällön määrä		X	X	X
Ainesosaluettelo			X	X
Allergioita ja intoleransseja aiheuttavat aineet ja tuotteet			X	X*
Ainesosan määrä				X
Viimeinen käyttöpäivä / parasta ennen -merkintä		X	X	X
Säilytysohje, josta ilmenee säilytyslämpötila	X**	X	X	X
Käyttöohje*				X
Alkuperämaa, jos sen ilmoittamatta jättäminen voi johtaa harhaan	X	X	X	X
Erätunnus***		X	X	X
Ravintoarvomerkintä****			X	X
Voimakassuolaisuusmerkintä*			X	X
Tunnistusmerkki *****		X	X	X

* Tarvittaessa, ks. edellä kappale 11.1.5

** Säilytysohje voidaan antaa pakkaamattomista myös suullisesti, jos toimija ilmoittaa asiakkaille, että allergeeni- ja muut tiedot ovat saatavissa kysyttäessä henkilökunnalta (MMMn 834/2014, 6-8 §). Toimijan on annettava vastaanottavalle toimijalle tieto elintarvikkeen säilytyslämpötilavaatimuksesta, jos se ei käy ilmi elintarvikkeen pakkausmerkinnöistä (MMMn 318/2021, 23 ja 37 §). Tiedon voi antaa esimerkiksi elintarvikkeen mukana toimitettavissa asiakirjoissa.

*** Erätunnuksen voi korvata päiväysmerkinnällä, mikäli se on annettu päivän ja kuukauden tarkkuudella.

**** Ravintoarvomerkintää ei vaadita, jos pieniä tuotemääriä tuottava valmistaja toimittaa suoraan loppukuluttajalle tai paikallisille vähittäisliikkeille, jotka toimittavat tuotteet suoraan loppukuluttajalle.

***** Jos valmistettu tai pakattu hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa.

Kysymyksiä?

Päivitettävänä

Eviran ohje 16023/3

Kalastustuotteiden
valvonta

- <https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/market/consumer-information/>

Loimutetun kalan nimeämisestä: <https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/elintarvikeala/pakkausmerkinnat-ja-markkinointi/pakolliset-elintarviketiedot/elintarvikkeiden-nimeaminen/loimutetun-kalan-nimeaminen/>
Kalat ja kalastustuotteet – Ruokavirasto: <https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/elintarvikeala/tuote--ja-toimialakohtaiset-vaatimukset/kalat-ja-kalastustuotteet/>

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Nimisuojatut tuotteet

Erytisasiantuntija Niina Matilainen

Sisältö:

- Mitä nimisuoja tarkoittaa
 - Suomalaiset nimisuojuotuotteet
 - Nimisuoja → merkinnät, markkinointi ja valvonta
-

Mitä maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden nimisuojarahjestelmä tarkoittaa?

- EU:n laajuisena voimassa vuodesta 1993.
- Tarkoituksena suojata elintarvikkeita vakiintuneen nimen väärinkäytöltä ja väärennöksiltä.
- Antaa tuotteelle mahdollista lisäarvoa.
- Kuluttajalle tae siitä, että tuotteen
 - alkuperä,
 - raaka-aineet ja
 - valmistusmenetelmätunnetaan ja ne ovat eri tuottajilla olennaisilta osin samanlaiset.
- Helpottaa tuottajia tuotteen markkinoinnissa.

EU:n nimisuojojärjestelmän nimisuojuoluokat

- Suojattu **alkuperänimitys (SAN)** (engl. PDO, es./it. DOP)
 - Tuotannon, jalostuksen ja valmistuksen pitää tapahtua **tietyllä maantieteellisellä alueella.**
- Suojattu **maantieteellinen merkintä (SMM)** (engl. PGI, es./it. IGP)
 - Vähintään yhden vaiheen (tuotanto, jalostus, valmistus) pitää tapahtua **tietyllä maantieteellisellä alueella.**
- Aito **perinteinen tuote (APT)** (engl. TSG, es. ETG, it. STG)
 - Perinteinen koostumus tai tuotantotapa.
 - Voidaan valmistaa **missä tahansa** EU:n alueella, mutta valmistettava rekisteröidyn **tuote-eritelmän mukaisesti** (raaka-aineet, menetelmät).
- Lisätietoa: [Nimisuoijatut tuotteet](#) ja [EU:n laatu järjestelmät](#)

Esim:
Kitkanviisas
Lapin puikula
Lapin poron liha
...

Esim:
Puruveden muikku
Aito saunapalvikinkku
...

Esim:
karjalapiirakka tai kalakukko
...

Rekisteröidyt nimet on suojattu

([EU 1151/2012](#), 13 art. ja 24 art.)

Rekisteröidyt nimet suojataan **väärinkäytöltä, jäljittelyltä tai miellelyhtymiltä**, myös silloin, kun kyse on tuotteiden käytöstä ainesosina, tai muilta käytännöiltä, **jotka saattaisivat johtaa kuluttajaa harhaan**.

- Suoralta tai välilliseltä **rekisteröidyn nimen kaupalliselta käytöltä tuotteissa, joita rekisteröinti ei koske**, jos tuotteet ovat verrattavissa tällä nimellä rekisteröityihin tuotteisiin tai jos nimen käytöllä voi hyötyä suojatun nimen maineesta, tai sillä huononnetaan tai heikennetään suojatun nimen mainetta, myös silloin, kun kyse on tuotteiden käytöstä ainesosana.
- Väärinkäytöltä, jäljittelyltä tai **miellelyhtymiltä, vaikka tuotteiden tai palveluiden oikea alkuperä on merkitty** tai vaikka suojattu nimi on käännetty tai siihen on liitetty esimerkiksi ilmaisu ”laatu”, ”tyyppi”, ”menetelmä”, ”tuotettu kuten”, ”jäljitelmä” tai muu vastaava ilmaisu, myös silloin, kun kyse on tuotteiden käytöstä ainesosana.
- **Muilta vääriltä tai harhaanjohtavilta maininnoilta**, jotka koskevat tuotteen lähtöpaikkaa, alkuperää, luonnetta tai olennaisia ominaisuuksia ja joita käytetään sisä- tai ulkopakkauksessa, mainoksissa tai asianomaista tuotetta koskevissa asiakirjoissa, sekä tuotteen pakkaamiselta tavalla, joka on omiaan antamaan väärän kuvan sen alkuperästä.
- Muilta käytännöiltä, **jotka saattaisivat johtaa kuluttajaa harhaan tuotteen todellisen alkuperän suhteen**.

Kuvakin riittää!

Virallisen valvonnan sisältö [\(EU 1151/2012, 36 art.\)](#)

- Tarkastettava, että **tuote on sitä vastaavan tuote-eritelmän mukainen**
- Markkinoille saatettujen tuotteiden rekisteröityjen nimien käytön seuranta
 - **Rekisteröidyt nimet on suojattu**
 - Suoralta tai välilliseltä **rekisteröidyn nimen** kaupalliselta **käytöltä tuotteissa, joita rekisteröinti ei koske**
 - **Väärinkäytöltä, jäljittelyltä tai miellelyhtymiltä**, vaikka tuotteiden tai palveluiden oikea alkuperä on merkitty
 - Muilta **vääriltä tai harhaanjohtavilta maininnoilta**, jotka koskevat tuotteen lähtöpaikkaa, alkuperää, luonnetta tai olennaisia ominaisuuksia...
 - Rekisteröidyt nimet suojataan väärinkäytöltä, jäljittelyltä tai miellelyhtymiltä, **myös silloin, kun kyse on tuotteiden käytöstä ainesosina**, tai muilta käytännöiltä, jotka saattaisivat johtaa kuluttajaa harhaan.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Suomalaiset nimisuojat tuotteet

Suomalaisia nimisuojat tuotteita

- Lapin Poron liha (SAN)
- Lapin Poron kuivaliha (SAN)
- Lapin Poron kylmäsavuliha (SAN)
- Lapin puikula (SAN)
- **Kitkan viisas (SAN)**
- Aito saunapalvikinkku / Äkta basturökt skinka (SMM)
- Kainuun rönttönen (SMM)
- **Puruveden muikku (SMM)**
- Suomalainen Hedelmälikööri/Marjalikööri (SMM)
- Suomalainen Vodka (SMM)
- Kalakukko (APT)
- Karjalanpiirakka (APT)
- Sahti (APT)

Hakemusvaiheessa:

- Suonenjoen mansikka (SMM)
- Savolainen talkkuna (SMM)
- **Simojärven muikku (SMM)**

Kuva: <https://aitojamakuja.fi/nimisuoja/>

Kitkan viisas (SAN)

3.2 Kuvaus 1 kohdassa nimitystä tuotteesta:

Kitkan viisas -nimitystä käytetään Koillismaan ylänköalueen järvistä pyydytyistä muikuista (*Coregonus albula*). Kitkan viisaan tärkeimmät ominaisuudet ovat seuraavat:

- Kitkan viisas on kooltaan useimpia muualla esiintyviä muikkukantoja pienempi. Riippuen vuosittaisista vaihteluista kasvuolosuhteissa sen keskikoko on yhden kasvukauden jälkeen keskimäärin 7–9 cm. Pienen koon takia muikun ruoto ei myöskään kovetu vaan pysyy pehmeänä. Kalan pienen koon syynä on vesistöjen ravinteiden vähyyys ja kasvukauden lyhyys.
- Kitkan viisas saavuttaa sukukypsyyden noin 15 kuukauden ikäisenä, jolloin kala on kooltaan noin 8 cm pitkä ja 4–5 gramman painoinen. Väritys on tumma, selkä on lähes musta, kyljet ovat kirkkaita hopeanvärisiä ja evät vaaleat. Alaleuka on huomattavasti yläleukaa pidempi, jolloin muikku erottuu esimerkiksi siian, salakan tai muiden samankokoisten kalojen poikasista. Muikunmäti on pienirakeinen ja litra mätiä sisältää noin 500 000 mätimunaa. Kutuaika on syksyllä minkä jälkeen mätimuna on talvenajan levossa ja kehittyy keväällä muutamassa viikossa kalanpoikaseksi.
- Talviaikaan Kitkan viisaan suoli tyhjenee kokonaan pakollisen, pitkän talven aiheuttaman paaston takia minkä vuoksi sitä ei tarvitse perata.

Kitkan viisas myydään tuoreena tai pakastettuna.

3.5 Erityiset tuotantovaiheet, joiden on tapahduttava yksilöidyllä maantieteellisellä alueella:

Kala on pyydyttävä määritellyltä maantieteelliseltä alueelta. Laadun takaamiseksi myös alkukäsittelyn on tapahduttava samalla maantieteellisellä alueella. Alkukäsittelyksi luetaan kalan perkaaminen ja pakastaminen, joilla tarkoitetaan tässä yhteydessä seuraavaa:

Perkauksessa poistetaan vähintään muikun suoli ja kidukset. Haluttaessa voidaan poistaa myös pää ja pyrstö tai muita osia kalasta kuitenkin siten, että muikun alkuperäinen muoto on tunnistettavissa.

Pakastamisessa kalan lämpötila lasketaan vähintään – 18 celsiusasteeseen.

4. Maantieteellisen alueen tarkka raja:

Maantieteellisen alueen muodostavat Kuusamon ja Posion kuntien ylänköalueella sijaitsevat Vienanmereen päin laskevat Koutajoen ja Kemjoen vesistöalueet valuma-alueineen lukuun ottamatta Venäjän raja-alueella sijaitsevia järviä.

Lisätietoa yhtenäisessä asiakirjassa: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012XC0511\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012XC0511(01)&from=EN)

Puruveden muikku (SMM)

3.2 Kuvaus 1 kohdassa nimetystä tuotteesta

Puruveden muikku- nimitystä käytetään Saimaan koillisosassa sijaitsevan Puruveden järvialtaasta pyydetystä muikusta (*Coregonus albula*). Tämä hakemus koskee ainoastaan tuoreita ja pakastettuja muikkuja. Suomessa vuosittain pyydetystä muikusta noin kymmenen prosenttia on Puruveden muikkuja.

Puruveden muikun tärkeimmät ominaisuudet ovat seuraavat:

- Puruveden muikku on selkäpuolelta tumman syvän vihreä ja kyljiltään hopeinen. Muihin muikkuihin verrattuna se on väriykseltään selkeästi hopeisempi.
- Puruveden muikulle on muista muikuista poiketen tyypillistä sen koon suuri vuosittainen vaihtelu. Yhden kasvukauden jälkeen sen keskimääräinen pituus voi vaihdella noin 9 cm:stä jopa 21 cm:iin ja paino vastaavasti muutamasta grammasta jopa noin 20 grammaan.
- Puruveden muikun erikoisuutena on sen ruodon pehmeys, minkä takia se voidaan syödä ruotoja poistamatta.
- Puruveden muikun kuolinjäkkyuden kesto on lyhyempi kuin muilla muikuilla.

3.5 Erityiset tuotantovaiheet, joiden on tapahduttava yksilöidyllä maantieteellisellä alueella

Puruveden muikku on pyydetävä määritellyltä maantieteelliseltä alueelta. Sallittuja pyyntimuotoja ovat nuotta-, rysä- ja verkkokalastus.

Puruveden muikun kuolinjäkkyuden kesto on lyhyempi kuin muilla muikuilla. Tämän vuoksi ja laadun takaamiseksi muikkujen jäähdyttäminen jäähileen (0 °C-asteinen vesi) avulla on tapahduttava pyynnin yhteydessä määritellyllä maantieteellisellä alueella.

4. Maantieteellisen alueen tarkka raja

Maantieteellisen alueen muodostaa Puruvesi, joka sijaitsee Kerimäen, Punkaharjun ja Kesälahden kuntien alueella Itä-Suomen läänissä. Puruveden pinta-ala on 416 km² ja se kuuluu osana Euroopan neljänneksi suurimpaan järveen, Saimaaseen.

Lisätietoa yhtenäisessä asiakirjassa: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013XC0518\(04\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013XC0518(04)&from=EN)

Simojärven muikku (SMM)

Kansallinen käsittely meneillään:

Ruokavirasto on hyväksynyt nimisuojarahakemuksen, joka koskee Simojärven muikku -nimityksen rekisteröintiä. Suojatun maantieteellisen merkinnän (SMM) hakijana on Ranuan Kalajaloste Oy. **Lopullisen päätöksen nimen rekisteröinnistä tekee Euroopan komissio.**

3.2. Kuvaus 1 kohdassa nimetystä tuotteesta

”Simojärven muikku” -nimitystä käytetään Lapin eteläosan, Ranuan kunnan Simojärvestä pyydetystä muikusta (*Coregonus albula*). ”Simojärven muikku” myydään tuoreena tai pakastettuna.

Muikun tärkeimmät ominaisuudet ovat seuraavat:

- ”Simojärven muikku” on pienikokoinen, kirkkaan hopeinen johtuen karusta erämaajärvestä. Kasvuympäristöstä johtuen kalan mäti on oranssin punertavaa, mikä erottaa sen muista muikuista, joiden mäti on tyypillisesti kellertävää.
- Muikulle on tyypillistä pieni koko, joka johtuu osittain siitä, että talvet ovat pitkiä ja avovesikausi on lyhyt, jolloin planktonravintoa on niukasti. Yhden kasvukauden jälkeen sen keskimääräinen pituus voi vaihdella noin 4–8 cm:n välillä. ”Simojärven muikku” painaa noin 3–5 grammaa.
- Muikun erikoisuutena on sen pieni koko, minkä takia talvella nuotattu kala voidaan syödä ilman perkaamista.
- Kuolinjäkkyuden kesto on pidempi kuin muilla muikuilla yleensä.

3.3. Rehu (vain eläinperäiset tuotteet) ja raaka-aineet (vain jalostetut tuotteet)

”Simojärven muikku” syö ainoastaan Simojärveen syntynyttä planktonia. Poikkeustapauksissa muikku syö siitepölyä, jos planktonia ei ole ollut riittävästi saatavilla.

3.4. Erityiset tuotantovaiheet, joiden on tapahduttava yksilöidyllä maantieteellisellä alueella

Simojärven muikku on pyydetävä määritellyltä maantieteelliseltä alueelta. Sallittuja pyyntimuotoja ovat troolaus, nuotta- ja rysäkalastus.

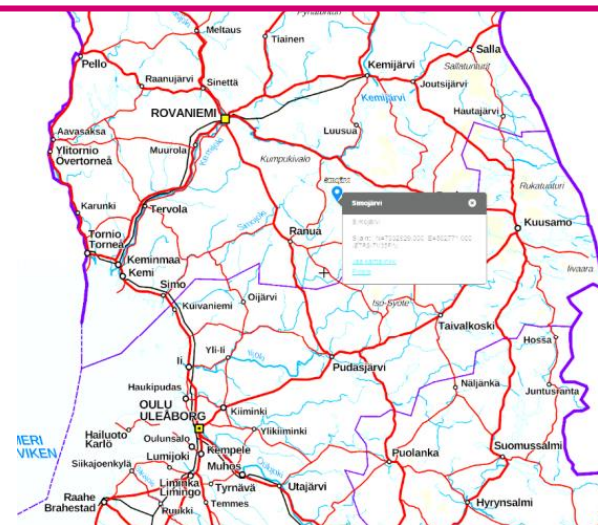
Laadun takaamiseksi muikkujen jäädyttäminen jäähileen (0 °C-asteinen vesi) avulla on tapahduttava pyynnin yhteydessä määritellyllä maantieteellisellä alueella.

3.5. Tuotteen, johon rekisteröity nimi viittaa, viipalointia, raastamista ja pakkaamista koskevat erityiset säännöt

Tuoremyyntiin menevät muikut tulee pakata ja pakastetut muikut tulee pakata ja pakastaa määritellyllä maantieteellisellä alueella.

4. MAANTIETEELLISEN ALUEEN TARKKA RAJAUS

Maantieteellisen alueen muodostaa Simojärvi, joka sijaitsee Ranuan kunnan alueella Lapin läänissä.

Nimisuojattujen elintarvikkeiden merkinnöistä, markkinoinnista ja valvonnasta

Nimisuoja osoittavan logon käyttö pakollista elintarvikkeissa

- **Merkinnöissä ja mainoksissa** oltava nimisuojusta kertovat unionin tunnukset
- Saa käyttää myös mainintaa
 - ”suojattu alkuperänimitys” (SAN),
 - ”suojattu maantieteellinen merkintä” (SMM) tai
 - ”aito perinteinen tuote” (APT)
- **Kun elintarvike nimetään suojatulla nimellä, logoa on käytettävä ja elintarvikkeen on täytettävä** kyseisen nimen yhtenäisessä asiakirjassa / tuote-eritelmässä **määritellyt edellytykset** kuten esimerkiksi:
 - raaka-aineet ja niiden alkuperä,
 - valmistusmenetelmät, valmistuspaikan maantieteellinen sijainti,
 - tuotteen ulkonäkö, maku jne.

- SAN- ja SMM-logojen väreistä, koosta ja fontista on tarkemmin säädetty komission asetuksessa (EU) N:o [668/2014](#) liitteessä X
- Kaikki nimisuoja osoittavat logot painokelpoisina löytyvät Euroopan komission [laatu järjestelmiä esitteleviltä sivuilta](#).

Elintarvikkeen nimeäminen ja nimisuoja

- **Kun elintarvike nimetään suojatulla nimellä, on logoa käytettävä** ja elintarvikkeen on täytettävä kyseisen nimen yhtenäisessä asiakirjassa / tuote-eritelmässä määritellyt edellytykset
- **Elintarviketta ei voi nimetä nimellä, jonka voidaan katsoa hyötyvän suojatun nimen maineesta, jos tuote ei täytä yhtenäisessä asiakirjassa / tuote-eritelmässä määriteltyjä edellytyksiä**
- Suojattuun nimeen ei voi liittää tai siihen ei voi viitata käyttämällä ilmaisuja "laatu", "tyyppi", "menetelmä", "tuotettu kuten", "jäljitelmä" tms.
- Tuotteen lähtöpaikkaan, alkuperään, luonteeseen tai olennaisiin ominaisuuksiin ei saa viitata pakkauksessa, mainoksissa, tuotetta koskevissa asiakirjoissa jne., jos se antaa väärän kuvan tuotteen alkuperästä

Nimisuojatun maineella ei saa "ratsastaa".

Merkinnot ja mainonta eivät saa johtaa kuluttajaa harhaan!

Muistutus nimisuojatun tuotteen valvonnasta

- Valvotaan kuten mitä tahansa elintarviketta yleisten ja erityisten elintarvikevaatimusten mukaisesti

- Toiminnan mukaan

- Elintarvikehuoneistoilmoitus tai elintarvikehuoneistohyväksyntä ○
- Tilojen ja välineiden valvonta ○
- Omavalvonta ○
- Merkinnät, markkinointi, materiaalit
- Ainesosat, sisältö, vierasaineet, jäämät jne.

- Jos alkutuotantoa niin alkutuotantovaatimusten mukaisesti

- Nimisuojatun tuotteen valvonta nimisuojan osalta

- Käytetyt raaka-aineet ja menetelmät kyseessä olevan tuotteen määritelmän mukaisia
- Eri vaiheet tapahtuvat määritelmän mukaisella maantieteellisellä alueella

Nimisuojatun elintarvikkeen tuotannossa/valmistuksessa raaka-aineiden käsittely- ja varastointitilat, valmistustilat, kypsennystila, jälkikäsittely- ja pakkaustilat jne. valvotaan kuten minkä tahansa vastaavan elintarvikkeen. Nimisuoja-asia tuo oman lisämausteen valvontaan, kun varmistetaan, että noudatetaan kyseisen nimisuojatun tuotteen tuote-eritelmän / yhtenäisen asiakirjan määritelmiä.

Tuote-eritelmien noudattamisen tarkastaminen

- **Valmistusvaiheessa / ennen nimisuojat tuotteen saattamista markkinoille**

- valmistajan/tuottajan tarkastus

- Suomessa suomalaisten suojattujen nimien tuotanto/valmistus

- Verrataan tuotanto-/valmistusmenetelmiä kyseisen nimisuojat tuotteen tuote-eritelmiin (yhtenäinen asiakirja)

- Käytetäänkö tuote-eritelmiin mukaisia

- Raaka-aineita...
- Menetelmiä...
- Pakkaustapoja...

- Tapahtuuko tuotanto, käsittely, pakkaaminen määritellyllä maantieteellisellä alueella

- jne.

Pitää valvoa, että voidaan varmistua merkinnän luotettavuudesta → merkin käytön uskottavuus säilyy!

Nimisuojalogo on valvonta-asetuksen tarkoittama virallinen varmennus

- ”virallisella varmennuksella” tarkoitetaan mitä tahansa etikettiä, **merkkiä** tai muun muotoista varmennusta, jonka toimijat ovat antaneet toimivaltaisten viranomaisten valvonnassa tässä tarkoituksessa toteutettujen virallisten valvontatoimien tuloksena tai jonka toimivaltaiset viranomaiset itse ovat antaneet ja jossa annetaan vakuutus yhden tai useamman tässä asetuksessa tarkoitetuissa säännöissä vahvistetun vaatimuksen mukaisuudesta; (EU 2017/625, art. 3(28))

BTSF official attestation [art. 3(28)]

Any label, mark or other form of attestation issued by the operators under the supervision, through dedicated official controls, of the competent authorities or by the competent authorities themselves and providing assurance concerning compliance with one or more requirements laid down in the Regulation or in the rules referred to in Article 1(2)

Suomalaisten nimisuojattujen tuotteiden tuotanto/valmistus

- Toimijat, jotka tuottavat tai valmistavat jotakin suomalaista nimisuojatuetta ja käyttävät tuotteesta jotakin suomalaista nimisuojattua nimitystä
 - ➔ ”täppä” VATlin
 - ➔ tarkastettava vähintään joka 2. vuosi, että nimisuoja-asia kunnossa ja tuote edelleen tuote-eritelmän mukainen
- Kun toimijalle merkitty jonkin nimisuojatuetteen valmistus
 - Tulee mukaan hakuun ➔ toimijalistaukset saatavissa Vatista
 - Tarkastukset poimittavissa ja raportoitavissa

Yhteenveto osa 1: Nimisuojat tuotannossa/valmistuksessa

Tarkista nämä asiat omavalvonnassa ja viranomaisvalvonnassa

- Valmistusvaiheessa tai ennen nimisuojatun tuotteen saattamista markkinoille verrataan tuotanto- ja valmistusmenetelmiä kyseisen nimisuojat tuotteen tuote-eritelämään (yhtenäinen asiakirja)
 - Tarkistettava/varmistettava käytetäänkö tuote-eritelmän mukaisia
 - Raaka-aineita
 - Menetelmiä
 - Pakkaustapoja
 - Tapahtuuko tuotanto, käsittely, pakkaaminen määritellyllä maantieteellisellä alueella?
 - Onko tuote nimetty oikein?
 - Ovatko nimisuojaan viittaavat merkinnät oikein pakkauksissa ja mainoksissa?
 - Miten on varmistuttu ja dokumentoitu?

Yhteenveto osa 2: Elintarvikkeen tai aterian nimessä viitataan nimisuojattuun tuotteeseen

Tarkista nämä asiat omavalvonnassa ja viranomaisvalvonnassa

- Kun toisen elintarvikkeen tai aterian nimessä viitataan nimisuojattuun tuotteeseen, on tarkistettava/varmistettava, että valmistuksessa käytetään ainesosana mainitun nimisuojatutteen määritelmän mukaista tuotetta.
 - Nimisuojatun ainesosan voi mainita elintarvikkeen/aterian nimessä jos:
 - Elintarvike/ateria ei sisällä mitään muuta verrattavissa olevaa ainesosaa, eli ainesosaa, jolla nimisuojattu ainesosa voitaisiin korvata kokonaan tai osittain.
 - Ainesosaa on käytetty riittävä määrä, jotta se antaa elintarvikkeelle/aterialle olennaisen luonteen.
 - Nimisuojatun ainesosan prosenttiosuus on mainittu elintarvikkeen myyntinimikkeessä tai sen välittömässä läheisyydessä tai vähintään ainesosaluettelossa heti asianomaisen ainesosan vieressä.
 - Onko elintarvike/ateria nimetty oikein? Ovatko nimisuojatutteen viittaavat merkinnät oikein pakkauksissa ja mainoksissa?

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Elintarvikkeista esitettävät väitteet

Erityisasiantuntija Marjo Misikangas

Harhaanjohtavien tietojen antaminen kiellettyä

- Kuluttajaa ei saa johtaa harhaan
 - elintarvikkeiden merkinnät, mainonta ja esillepano,
 - myös niiden muoto, ulkonäkö ja pakkaukset, käytetyt pakkausmateriaalit, tapa, jolla ne on aseteltu, ja olosuhteet, joissa ne esitellään, sekä tiedot, joita niistä annetaan millä tahansa tavalla
- Elintarvikkeella ei saa ilmoittaa olevan sellaisia erityisiä vaikutuksia tai ominaisuuksia,
 - joita sillä ei ole tai
 - joiden suhteen se ei poikkea muista vastaavista valmisteista

Ravitsemus- ja terveysväiteasetuksen tarkoittama väite

- Väitteellä tarkoitetaan vapaaehtoista esitystä tai kuvausta, jossa todetaan, esitetään tai annetaan ymmärtää, että elintarvikkeella on erityisominaisuuksia.
- Kirjoitettujen viestien lisäksi väite voi olla myös kuva, symboli tai graafinen esitys.
- Myös elintarvikkeiden tavaramerkit, tuotenimet tai kuvitteelliset nimet kuuluvat väiteasetuksen soveltamisalaan.

Vain ennalta hyväksytyjä ravitsemus- ja terveysväitteitä saa käyttää

- Koskee kaikkea elintarvikkeen kaupallista viestintää:
 - Pakkausmerkinnät
 - Esillepano
 - Mainokset
 - Suullinen markkinointi
 - SOME
 - Elintarvikkeesta luotu mielikuva
 - Terveystieteiden ammattilaisille tarkoitettu aineisto

Väitteiden eroja

Ravitsemusväite

- Ravintosisältöä käsittelevä väite
- Esim. ”Omega-3-rasvahappojen lähde”

Terveysväite

- Terveyshyötyjä käsittelevä väite
- Esim. ”EPA ja DHA edistävät sydämen normaalia toimintaa”

Lääkkeellinen väite

- Ehkäisee, hoitaa, parantaa sairauksia
- Esimerkiksi ”Kalan hyödyllisten rasvahappojen on osoitettu vähentävän sydän- ja verisuonitauteja”

Lääkkeellinen markkinointi on kiellettyä

- Elintarvikkeilla ei saa esittää olevan lääkkeellisiä ominaisuuksia, vaikka taustalta löytyisikin tieteellistä tutkimusta.
- Tutkimusviitteiden kautta
 - ei saa luoda mielikuvaa elintarvikkeella tai sen ainesosilla olisi terveysvaikutuksia, joita kyseisestä elintarvikkeesta ei saa esittää
 - voi tuoda esiin vain elintarvikkeelle tai sen ainesosille hyväksytyjä terveysvaikutuksia

Esimerkkejä kielletyistä lääkkeellisistä väitteistä

- Luonnon oma antibiootti
- Saattaa helpottaa tulehduksia
- Flunssan ja nielun hoitoon
- Auttaa ummetuksessa
- Tutkimusnäyttöä ripulin hoidossa
- Voi ehkäistä aivohalvauksia
- Suojaa vatsaa lääkekuurin aikana
- Ehkäisee osteoporoosia
- Käytetään eturauhasvaivoihin
- Helpottaa lasten yskää
- Perinteisessä kiinalaisessa lääketieteessä käytetty rohdos

Hyväksytyt ravitsemusväitteet

- Vähäenergiainen
- Energiapitoisuutta vähennetty
- Energiaton
- Vähärasvainen
- Rasvaton
- Vähän tyydyttyneitä rasvoja
- Ei tyydyttynyttä rasvaa
- Vähäsokerinen
- Sokeriton
- Ei lisättyjä sokereita
- Vähäsuolainen
- Erittäin vähäsuolainen
- Suolaton
- Ei lisättyä suolaa
- Kuidun lähde
- Runsaskuituinen
- Proteiinin lähde
- Runsaasti proteiinia sisältävä
- [vitamiinin nimi] ja/tai [kivennäisaineen nimi] lähde
- Sisältää runsaasti [vitamiinin nimi] ja/tai [kivennäisaineen nimi]
- Sisältää [ravintoaineen tai muun aineen nimi]
- Lisätty [ravintoaineen nimi]
- [ravintoaineen nimi] vähennetty
- Kevyt
- Luontaisesti/luontainen
- Omega-3-rasvahappojen lähde
- Runsaasti omega-3-rasvahappoja
- Runsaasti kertatyydyttymätöntä rasvaa
- Runsaasti monityydyttymätöntä rasvaa
- Runsaasti tyydyttymätöntä rasvaa

Hyväksytyt terveystväitteet

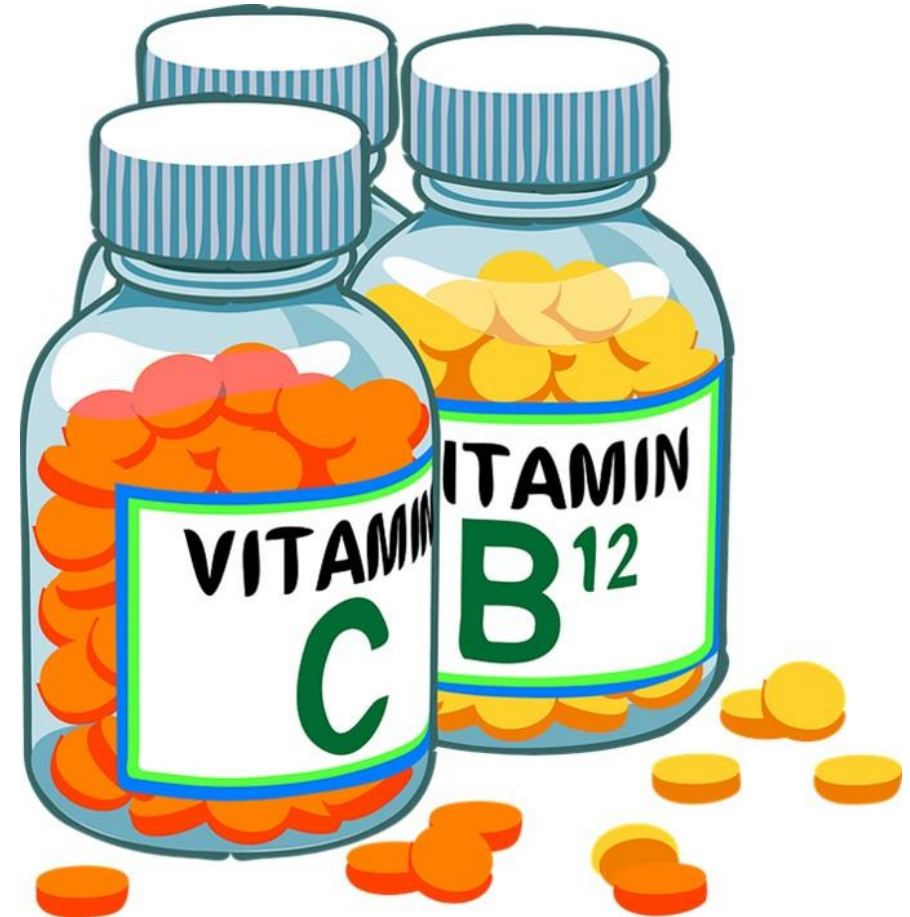
- Komission terveystväiterekisteri
 - Kaikki tähän mennessä hyväksytyt (267) ja hylätyt (2082) terveystväitteet
- Kasviperäisten aineiden odotuslista
 - Voi käyttää toistaiseksi
 - Tulee käyttää väiteasetuksen ja muun lainsäädännön mukaisesti

Ravitsemus- ja terveysväitteiden käytön edellytykset

- Jokaiselle hyväksytylle väitteelle on määritelty käytön ehdot.
 - Kuinka paljon elintarvikkeen on sisällettävä kyseistä ravintoainetta, jotta väitettä saa käyttää.
- Saa käyttää, jos kyseinen elintarvike täyttää väitteen käytön ehdot.
- Voi käyttää samaa tarkoittavia sanamuotoja.

Proteiinin lähde -ravitsemusväite

- 'Proteiinin lähde'- ravitsemusväitteen käytönehtona on, että
 - vähintään 12 % elintarvikkeen energiasisällöstä muodostuu proteiinista.
- Tämä lasketaan jakamalla proteiinin tuottama energia tuotteen kokonaisenergiämäärällä.
 - Esimerkiksi: 100 g tuotetta sisältää 3 g proteiinia ja 100 kcal energiaa.
 - Proteiini tuottaa energiaa $3 \text{ g} \times 4 \text{ kcal/g} = 12 \text{ kcal}$.
 - Tämän osuus kokonaisenergiasta on $12 \text{ kcal} / 100 \text{ kcal} = 12 \%$.
 - Tuote sisältää "proteiinin lähde"-väitteen edellyttämän määrän proteiinia.

Proteiinin terveystaitteitä

- Hyväksytyt terveystaitteet
 - proteiini edistää lihasmassan säilymistä
 - proteiini edistää lihasmassan kasvua
 - proteiini edistää luuston pysymistä normaalina
- Voidaan esittää elintarvikkeesta, joka on ”proteiinin lähde”
 - vähintään 12 % elintarvikkeen energiasisällöstä muodostuu proteiinista

Katso lisää [komission väiterekisteristä](#)

Vitamiinin tai kivennäisaineen lähde -ravitsemusväite

- Elintarviketta saa kutsua vitamiinin tai kivennäisaineen lähteeksi, mikäli tuote sisältää merkitsevän määrän kyseistä vitamiinia tai kivennäisainetta.
- 100 g/ml tai yhden annoksen pakkaus sisältää vähintään 15 % päivittäisen saannin vertailuarvosta
- Juomilla riittää, että 100 ml sisältää 7,5 % päivittäisen saannin vertailuarvosta.

	Päivittäisen saannin vertailuarvo	Lähde (7,5 %, juomat)	Lähde (15 %)	Sisältää runsaasti (30 %)
A-vitamiini (µg)	800	60	120	240
D-vitamiini (µg)	5	0,375	0,75	1,5
E-vitamiini (mg)	12	0,9	1,8	3,6
K-vitamiini (µg)	75	5,625	11,25	22,5
C-vitamiini (mg)	80	6	12	24
Tiamiini (B1) (mg)	1,1	0,0825	0,165	0,33
Riboflaviini (B2) (mg)	1,4	0,105	0,21	0,42
Niasiini (B3) (mg)	16	1,2	2,4	4,8
B6-vitamiini (mg)	1,4	0,105	0,21	0,42
Foolihappo (B9) (µg)	200	15	30	60
B12-vitamiini (µg)	2,5	0,1875	0,375	0,75
Biotiini (B7) (µg)	50	3,75	7,5	15
Pantoteenihappo (B5) (mg)	6	0,45	0,9	1,8
Kalium (mg)	2000	150	300	600
Kloridi (mg)	800	60	120	240
Kalsium (mg)	800	60	120	240
Fosfori (mg)	700	52,5	105	210
Magnesium (mg)	375	28,125	56,25	112,5
Rauta (mg)	14	1,05	2,1	4,2
Sinkki (mg)	10	0,75	1,5	3
Kupari (mg)	1	0,075	0,15	0,3
Mangaani (mg)	2	0,15	0,3	0,6
Fluoridi (mg)	3,5	0,2625	0,525	1,05
Seleeni (µg)	55	4,125	8,25	16,5
Kromi (µg)	40	3	6	12
Molybdeeni (µg)	50	3,75	7,5	15
Jodi (µg)	150	11,25	22,5	45

D-vitamiinin terveysväitteitä

- Hyväksytyjä terveysväitteitä
 - D-vitamiini edistää kalsiumin ja fosforin normaalia imeytymistä/hyödyntämistä
 - D-vitamiini edistää veren normaalia kalsiumtasoa
 - D-vitamiini edistää luiden pysymistä normaaleina
 - D-vitamiini edistää normaalin lihastoiminnan ylläpitämistä
 - D-vitamiini edistää hampaiden pysymistä normaaleina
 - D-vitamiini edistää immuunijärjestelmän normaalia toimintaa
 - D-vitamiini osallistuu solujen jakautumisprosessiin
- Voidaan esittää elintarvikkeesta, joka on ”D-vitamiinin lähde”
 - 100 g/ml tai yhden annoksen pakkaus sisältää vähintään 15 % päivittäisen saannin vertailuarvosta = 0,75 µg

Omega-3-rasvahappojen lähde -ravitsemusväite

- Omega-3-rasvahappojen lähde
 - ALA vähintään 0,3 g/100 g ja 0,3 g/100 kcal tai sen sisältämien EPA ja DHA yhteismäärä on vähintään 40 mg/100 g ja 40 mg/100 kcal
- Runsaasti omega-3-rasvahappoja
 - ALA vähintään 0,6 g/100 g ja 0,6 g/100 kcal tai sen sisältämien EPA ja DHA yhteismäärä on vähintään 80 mg/100 g ja 80 mg/100 kcal
- Runsaasti monitydyttymätöntä rasvaa
 - rasvahapoista vähintään 45% on peräisin monitydyttymättömästä rasvasta JA monitydyttymättömän rasvan osuus tuotteen energiasisällöstä on yli 20%.

Omega-3-rasvahappojen terveysväitteitä

- DHA edistää aivotoiminnan pysymistä normaalina
 - 40 mg DHA:ta / 100 g ja 100 kcal
- DHA edistää näön pysymistä normaalina
 - 40 mg DHA:ta / 100 g ja 100 kcal
- DHA edistää veren triglyseriditason pysymistä normaalina
 - DHA:ta 2 g päivässä + EPA
- DHA ja EPA edistävät verenpaineen pysymistä normaalina
 - EPA + DHA 3 g päivässä
- DHA ja EPA edistävät veren triglyseridipitoisuuksien pysymistä normaalina
 - EPA + DHA 3 g päivässä
- EPA ja DHA edistävät sydämen normaalia toimintaa
 - Omega-3-rasvahappojen lähde = EPA + DHA 40 mg/100 g ja 40 mg/100 kcal

Ole tarkkana, ettet lupaa voimakkaampaa terveysvaikutusta kuin hyväksytyllä väitteellä

DHA ja EPA estävät verenpaineen liiallista nousua.

DHA ja EPA edistävät verenpaineen pysymistä normaalina.

Yleisluonteinen väite – täsmentävä terveysväite

- Terveysväitteiksi katsottavat
 - Yleisluontoiset ilmaisu
 - Kuvat
 - Symbolit
 - Graafiset ilmaisu
 - Tuotenimet
 - Tavaramerkit
 - Kuvitteelliset nimet
- Vaativat terveysvaikutuksen selventävän hyväksytyn (tai ns. odotuslistalla olevan) terveysväitteen

Väite tulee esittää nautintavalmiista elintarvikkeesta

- Ravitsemus- ja terveysväitteillä viitataan elintarvikkeisiin, jotka ovat valmiita nautittavaksi valmistajan ohjeiden mukaisesti.
- Ruokaviraston näkemyksen mukaan on harhaanjohtavaa korostaa elintarvikkeen yksittäisen ainesosan ravitsemuksellisia ominaisuuksia, ellei itse elintarvike täytä kyseisen ravitsemusväitteen käytön ehtoja.
 - Esimerkiksi on harhaanjohtavaa kertoa, että kalapyöryköiden valmistamiseen on käytetty omega-3-rasvahappoja sisältävää kalaa, jos kalapyörykät eivät täytä esitetyn väitteen käyttöehtoja.

Ravitsemusväitteiden pakolliset lisämerkinnät

- Väitteen kohteena olevan aineen määrä on ilmoitettava
 - ravintoarvomerkinnässä tai sen välittömässä läheisyydessä
 - ravintolisillä ominaisten aineiden luettelossa tai sen yhteydessä

Ravintoarvo /100 ml	
Energia	140 kJ/33 kcal
Rasva	0 g
josta tyydyttynyttä	0 g
Hiilihydraatit	4,7 g
josta sokereita	4,7 g
Proteiini	3,2 g
Suola	0,01 g
D-vitamiini	1,0 µg (20% päivittäisen saannin vertailuarvosta)

Terveysväitteiden edellyttämät pakolliset lisämerkinnät

- Terveysväitteet ovat vapaaehtoisia merkintöjä.
- Väitteiden käytön edellyttämät lisämerkinnät merkinnät ovat pakollisia elintarviketietoja.
 - Ne tulee ilmoittaa suomeksi ja ruotsiksi pakkauksessa sekä etämyyntiaineistossa.
- Jos nämä puuttuvat, elintarvikkeen terveyshyödyistä ei voi kertoa kaupallisessa viestinnässä.

- Väitteen kohteena olevan aineen määrä
- Maininta tasapainoisen ja monipuolisen ruokavalion ja terveiden elämäntapojen tärkeydestä.
- Kuinka paljon ja kuinka usein elintarviketta on nautittava väitetyn hyödyn saamiseksi.
- Tarvittaessa huomautus henkilöille, joiden olisi vältettävä elintarvikkeen nauttimista.
- Asianmukainen varoitus niissä tuotteissa, joiden liiallisesta nauttimisesta todennäköisesti aiheutuu terveysriski.
- Sairauden riskitekijä väitteistä (art. 14(1)a) ilmoitettava, että väitteessä tarkoitettuun sairauteen liittyy useita riskitekijöitä eikä yhden tekijän muuttumisesta välttämättä ole hyötyä.
- **Yleisluonteisten väitteiden, tavaramerkkien ja tuotenimien, kuvien ja graafisten esitysten tarkentavat väitteet**

Esimerkkejä ilmauksista, joita ei katsota ravitsemusväitteiksi

- Tietoja ravintoaineen laadusta tai määrästä, joita vaaditaan muualla lainsäädännössä
- Merkinnät ainesosista, joita on käytetty tai ei ole käytetty elintarvikkeen valmistuksessa tai jotka kuvaavat ainesosien ominaisuuksia
 - maustamaton
 - makeutettu ksylitolilla/fruktoosilla
 - valmistuksessa ei ole käytetty rasvaa
 - ei sisällä maidon ainesosia, maidoton
 - lisäaineeton, säilöntäaineeton
 - laktoositon, vähälaktoosinen, gluteeniton ja erittäin vähägluteeninen
- Käyttöehdot: totta, todennettavissa eikä käytetä harhaanjohtavasti

Puhdas, aito, luonnollinen

- Luonnon, luonnollinen, luonnontuote, naturell
- Aito, oikea
- Puhdas
- Tuore, fresh
- Perinteinen, alkuperäinen, original
- Hienointa laatua, premium

Eivät ole ravitsemus- tai terveystuotteita.

Käyttöehdot: totta, todennettavissa eikä käytetä harhaanjohtavasti

- Eivät saa johtaa kuluttajaa harhaan
- Ei saa ilmoittaa elintarvikkeella olevan sellaisia erityisiä vaikutuksia tai ominaisuuksia, joita sillä ei ole tai joiden suhteen se ei poikkea muista vastaavista valmisteista
- Tarvitsee tuekseen selityksen, miksi kyseinen väittämä juuri tässä tuotteessa on oikeutettu.
 - Ellei tällaista selitystä ole, on mahdollista, että kuluttaja tulee harhaanjohtetuksi, jolloin väittämän teosta tulee pidättäytyä.

Tarkista nämä asiat omavalvonnassa ja viranomaisvalvonnassa

- Ei esitetä lääkkeellisiä väitteitä
- Markkinointi on totuudenmukaista eikä johda harhaan
- Ei esitetä väiteasetuksen artiklan 3 ja 12 mukaisia kiellettyjä väitteitä
- Käytetyt ravitsemus- ja terveysväitteet ovat hyväksytyjä tai ns. kasviperäisten aineiden odotuslistalla?
- Väitteistä käytetyt sanamuodot vastaavat hyväksytyjä väitteitä
- Väitteiden käytön ehdot toteutuvat tuotteessa
- Väitteiden käytön edellyttämät pakolliset elintarviketiedot ilmoitettu pakkauksessa sekä etämyyntiaineistoissa suomeksi ja ruotsiksi

Mistä löytyy apua?

- Ajankohtaisin tieto löytyy [Ruokaviraston nettisivuilta](#)
 - uudistettu väiteopas julkaistaan syksyllä 2023
- Oman kunnan terveystarkastaja
- Konsulttiyritykset

Kertausta väitteiden käyttöön

1. Selvitä, mitä ainesosia, ravintoaineita tai muita aineita elintarvike sisältää ja kuinka paljon.
2. Selvitä, mitä ravitsemus- ja terveysväitteitä elintarvikkeen sisältämistä aineista saa esittää.
3. Selvitä, täyttääkö elintarvike kyseessä olevan väitteen käytön ehdot.
4. Käytä väitteestä sanamuotoa, joka vastaa hyväksyttyä väitettä.
5. Lisää pakkausmerkintöihin tai etämyynissä annettaviin tietoihin väitteiden käytön edellyttämät pakolliset lisämerkinnät.
6. Huomio, että kuvat, symbolit, tuotenimet, jne. vastaavat tuotteesta esitettyjä väitteitä.
7. Varmista, että kaikessa kaupallisessa viestinnässä käytetään vain sallittuja väitteitä.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Takaisinvedot

Erityisasiantuntija Mika Varjonen

Mitä takaisinvedolla tarkoitetaan?

Milloin takaisinvetoon?

Toimijan velvollisuudet

Viranomaisten työnjako

Kala-alan takaisinvedot Suomessa ja EU:ssa

Koska takaisinvetoon on ryhdyttävä?

EU:n yleinen elintarvikeasetus (EY) N:o 178/2002

Art. 14: Markkinoille ei saa saattaa elintarvikkeita, jotka eivät ole turvallisia, eli ovat

a.terveydelle haitallisia tai

b.ihmisravinnoksi soveltumattomia

- virhe katsotaan koskevan koko erää, ellei muuta näyttöä ole

Elintarvikkeen / kontaktimateriaalin on oltava turvallinen

- Yleinen elintarvikeasetus 178/2002
- Tarkemmat EU-säädökset, kuten:
 - Mikrobiasetus 2073/2005
 - Elintarviketietoasetus 1169/2011
 - Lisäaineasetus 1333/2008
 - Kontaktimateriaaliasetus 1935/2004
 - Torjunta-ainejäämäasetus 396/2005

Sovelluttava ihmisravinnoksi / tiedot eivät saa johtaa harhaan

- Elintarvikelaki 297/2021, 6 §

Mitä toimijalta odotetaan takaisinvedossa?

Asetus (EY) N:o 178/2002:

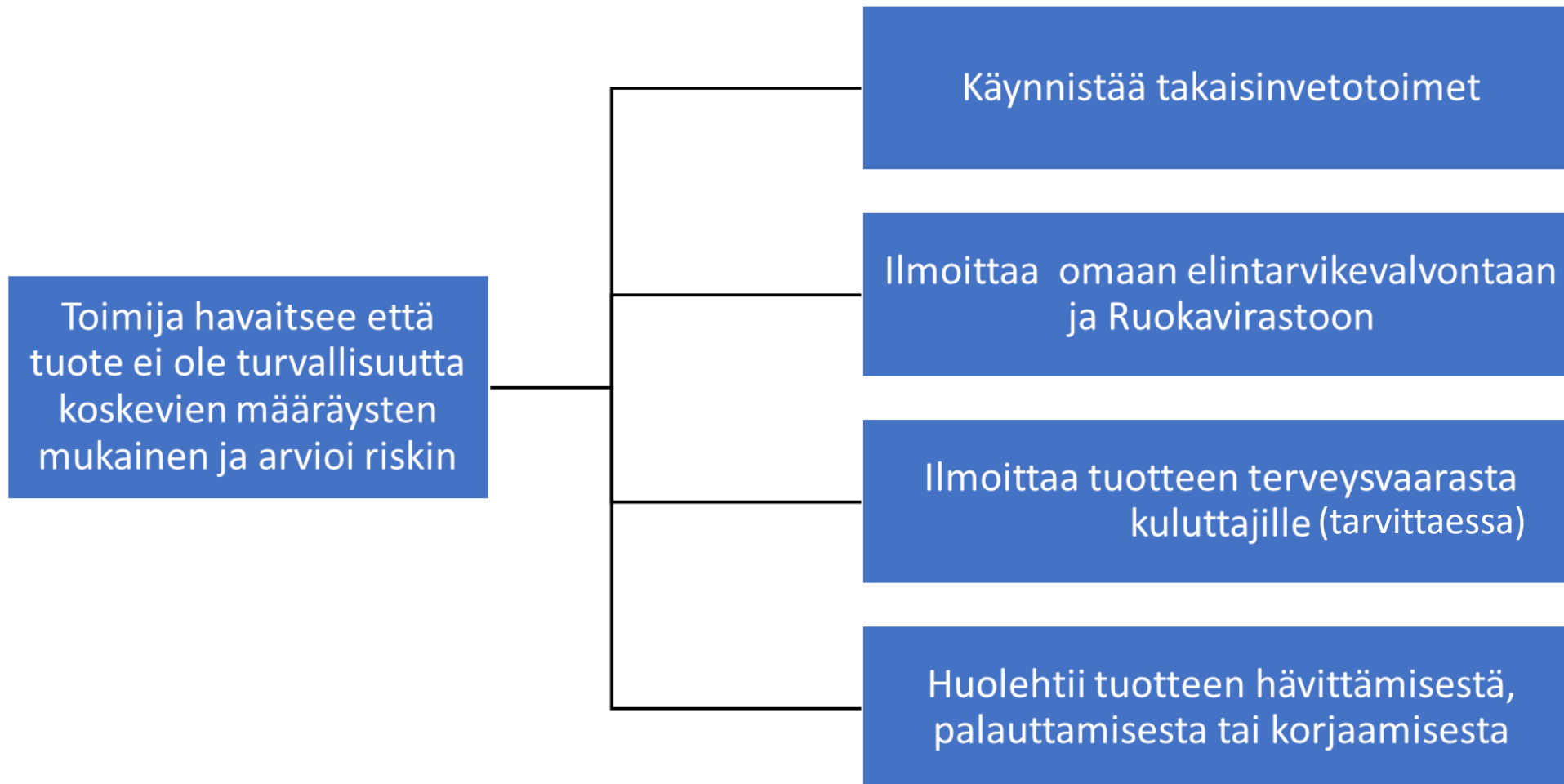
Art. 19: Toimijan tulee

- a. poistaa tuote markkinoilta
 - b. Ilmoittaa viranomaisille
 - c. ilmoittaa kuluttajille (jos kuluttajan turvallisuus on uhattuna)
 - d. tarvittaessa huolehtia tuotepalautuksista & hävittämisestä
- 178:n art 19:n mukaan kuluttajille on ilmoitettava takaisinvedosta,
 - ”... jos muut toimenpiteet eivät ole riittäviä korkeatasoisen terveyden suojelun saavuttamiseksi.”

Toimijalla on siis vastuu ja velvollisuus olla aktiivinen takaisinvedossa, eikä odottaa viranomaisen ohjausta

Toimijan velvollisuudet takaisinvedossa

Viranomaisten työnjako takaisinvedoissa

- ETL 27 §: **kunnan elintarvikevalvonta** on toimivaltainen alueellaan, 24 §:n mukaan Ruokaviraston virkaeläinlääkäri tietyissä liha-alan laitoksissa
- + Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625, 137 §
 - > on ryhdyttävä riskiä vähentäviin valvontatoimiin
- = päävastuu takaisinvedon valvonnasta & toimijan neuvonta
- Kunnallinen valvonta pyytää tarvittaessa neuvoa Ruokavirastosta
- Ruokavirasto välittää tietoja valvonnalle sekä 178/2002 art 10:n mukaisesti tiedottaa kuluttajia terveysvaarasta, jos siihen on tarvetta
- Ruokavirasto toimii RASFF-järjestelmän kontaktipisteenä Suomessa

Takaisinvedot kalatuotteista 2022 – 5/2023

2023	Tuote	Virhe	Tiedon antaja	Alkuperä
	Graavi- ja kylmäsavulohiviipaleet	Pakkausmerkintävirhe; lukee sekä vkp että parasta ennen.	Kuluttajapalaute	Suomi
	Kalapuikot	Metallia tuotteessa	Kuluttajapalaute	Puola
	Peruna-savulohisalaatti	Kalan säilyvyys ei riitä päiväyksen loppuun; päiväysmerkintävirhe	Omavalvonta	Suomi
(useita)	Osterit	Norovirus	Ruokamyrkytyspäily, viranomaisvalvonta	Ranska
	Makrilli	Kadmiumia	RASFF	Filippiinit
	Makrilli	Kadmiumia	RASFF	Espanja
2022				
	Kalasäilykepurkki	Mikrobiologinen riski vuotavasta purkista	RASFF	Vietnam
	Pakastettu jättikatkarapu	Listeria	RASFF	(kolmasmaa)
	Pakastettu kala, pangasius	Kloraattia	RASFF	Vietnam
(useita)	Tuoreet osterit	Osterien epäillään olevan ruokamyrkytyksen lähde; norovirus	RASFF	Ranska
	Esipaistettu sillifilee pihvi	Allergeeni vehnä ilmoittamatta	RASFF	Ruotsi
	Pakaste tilapia-kala	Malakiittivihreä	RASFF	Vietnam
	Kokonainen savustettu kirjolohi	Päiväysvirhe. Valmistuspäivä oli merkitty vkp:ksi.	Kauppa huomasi	Suomi
	Tuore kampelafilee	Mikrobiologinen virhe, pilaajabakteereja	Omavalvonta	Hollanti
	Kuivattu kala	Pilaantunut (biogeenisiä amiineja todettu)	RASFF	(kolmasmaa)
	Kalamurekepihvit	Laitoksessa todettu listeria	RASFF	Tanska
	Kalapullapakaste	Puuttuvat hyväksynnät ja sertifikaatit malesialaisella tuottajalla	RASFF	Malesia
	Pakastekala	Malakiittivihreä	RASFF	Vietnam

Takaisinvedot EU-tuotteista EU:ssa tänä vuonna

- Kaikki RASFF-ilmoitukset: 91 kpl, eurooppalainen alkuperä: 45 kpl
- Esimerkkejä:
 - Sukkulamato-loisia (Anisakis), erityisesti makrillissa
 - Elohopeaa miekkakalassa (Espanjasta ja Portugalista)
- Edellisenä vuonna näiden lisäksi listeriaa savustetuissa kaloissa
- (Osterit ovat RASFF-järjestelmässä eri tuoteluokassa kuin kalat.)

Tarkista nämä asiat omavalvonnassa ja viranomaisvalvonnassa 1/2

- Onko toimijalla ollut tilanteita, joissa takaisinvetotoimenpiteitä on / olisi tarvittu?
 - Onko riittäviin toimenpiteisiin ryhdytty?
 - - Tiedottaminen seuraavalle jakeluportaalle ja / tai kuluttajille
 - - Tiedottaminen viranomaisille, erityisesti omalle elintarvikevalvonnalle
 - - Tuotteiden takaisinvedon järjestäminen tai ohjeistaminen siihen (esim. hävitysohje)
 - – Varastossa olevat ja palautuneet tuotteet ovat erillään muista tuotteista
 - Jos edellä olevia ei ole tehty, mitkä ovat olleet perustelut ts. riskinarvioinnin laatu?

Tarkista nämä asiat omavalvonnassa ja viranomaisvalvonnassa 2/2

- Onko toimijan omavalvonnassa kirjattu tai muutoin määritelty takaisinvetotilanteen vastuut?
 - Kuka ilmoittaa viranomaisille / asiakkaille / medialle / vastaa kuluttajakysymyksiin
- Jos takaisinvetotilanteita ei ole ollut, voidaanko omavalvonnan kautta tai toimijaa haastatteleamalla todentaa, että hän on tietoinen vastuistaan ja osaa toimia takaisinvedossa vaaditulla tavalla?

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Kiitos!

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

